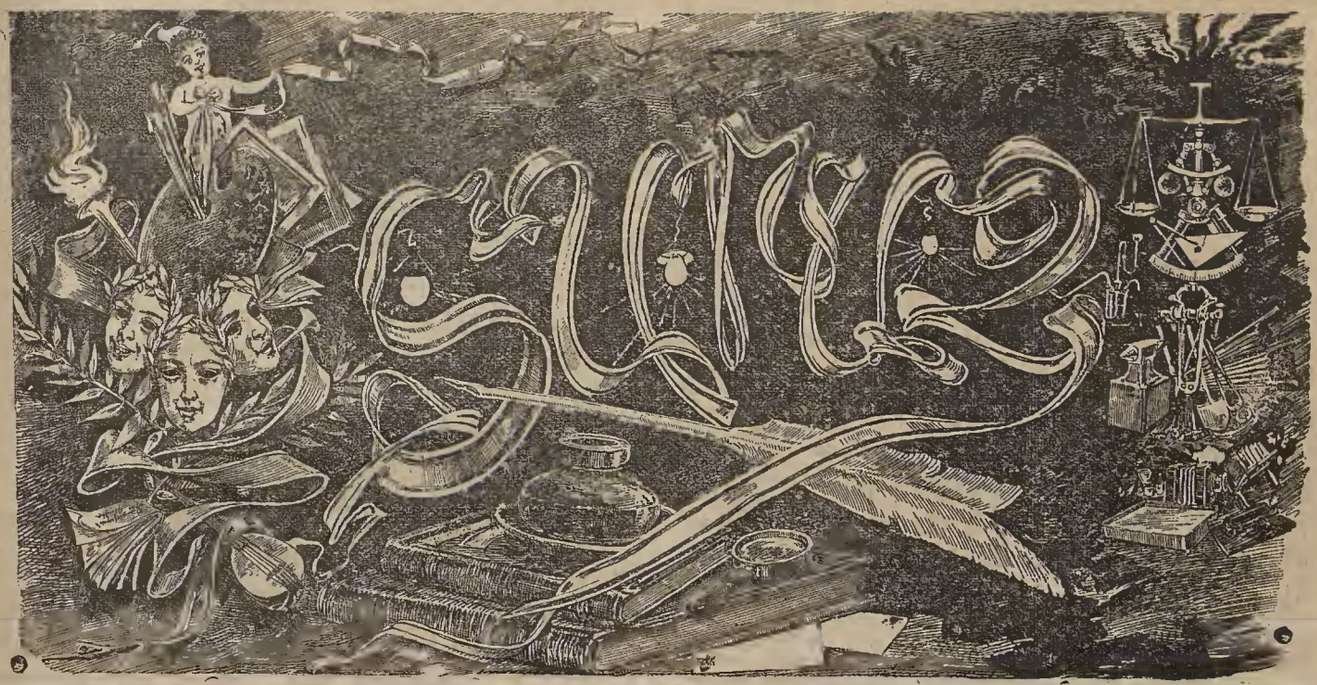

№ 49 կիրակի դեկտեմբերի 25 | հինգերորդ տարի 1894

Մ Շ Ո Ւ Հ Ի

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ներկայ №-ով լրացաւ Տարազի հինգերորդ՝ ծանը, փորձուԹեան տարեշրջանը։

Վաղը Տարազը թևակոխում է իր վեցամեակը, իսկ Աղբիւրը՝ իր տասնևերեքերորդ տարին։

Տարազի 1895 թ. առաջին №-ը լոյս կը տեսնի յունուարի 1-ին առաջիկայ կիրակի, իսկ Աղբիւրը՝ չորհնէքին։

Տարազի № 1-ը կուղարկուի և Ներկայ 94 թ. մեր բաժանորդներին, որովհետև այդ №-ում գեռեզուած կըլինին ի Տէր հանգուցեալ Ալէքսանդր III մահուան առիԹով մեր խոստացած այն պատկերները, որոնք դեռ չեն տպագրուել։

Ներկայ №-ի հետ միատեղ պօստ յանձնուեց և Աղբիւրի 94 թ. վերջին №-ը։

Ծերենցի «Երկունք ի ններորդ դարու Սասունի կեանքից ազգային վէպը պօստ է յանձնուած պուտիրուած փաթեթնեըով՝ մինչև օրս 95 թ. մեր թերթերի բաժանորդներին և անյապաղ կուղարկուին այսուհետև գրուողներին։

Ուղարկուած են և Աղբիւր-Տարազի 8 պատկեր պրեմիաները նրանց, որոնք վճարել են 50 կոպ.

Շարունակուում է Աղբիւր-Տարազի 1895 թ.՝ բաժանորդագրուԹիւնը։

ԽԱՉԱԳՈՂ-ԲԱՐԵԳՈՐԾՆԵՐ

—

Բարեգործութիւնը հայի դարաւոր գեղեցիկ յատկանիշներից մէկն է: Մեր գաղթօդների, եկեղեցիների, ընկերութիւնների գոյութիւնը դրա չօշափելի ապացոյցն է: Սակայն վերջին ժամանակները երևան է եկել բարեգործների մի նոր տիպար, որ հերքում ոչնչացնում է այն գեղեցիկ մարդասիրական սկզբունքը, որ կազմում է բուն բարեգործութեան հիմքը: Դա խաչագող կամ կեղծ բարերարների տիպարն է: Մեր հասարակական կեանքի բոլոր շրջաններում խաչագողի տիպարը արդէն յայտնի է: Դրականութեան մէջ նա կայ, մամուլի մէջ վաղուց գոյութիւն ունէ, իսկ գաղթօդական և եկեղեցական խաչագողների տիպարների դիմակը արդէն մասամբ պատռուած է:

Բարեգործական ասպարիզի խաչագողները աւելի թարմ երևոյթ են, և նրանց կատարեալ տիպարը նոր նոր սկսել է կազմուել: Փորձենք համառօտ նկարագրել այդ նոր երևան եկող տիպարի ճշգրիտ պատկերը:

Նա հարուստ է, և շատ ժամանակ չէ, որ հարստացել է: Նրա անցեալը պատած է մի թանձրը խաւարով, և ոչ ոքի համար հետաքրքրական չէ փարատել այդ խաւարը: Եւ ո՛ւմ ինչ փոյթ, որ նա անցեալում եղել է կամ մի հասարակ գիւղացի կամ խոհարար կամ նոյն իսկ մի բեռնակիր մշակ: Կարևորն այն է, որ մի օր նրա բախտի անիւը շուռ է եկել: Մութ անձնաւորութիւնը ընկել է մի շրջան, ուր գտել է փող վաստակելու դիւրին միջոցը: Թող այդ շրջանը լինի Բագուի նաւթային արդիւնաբերութիւնը կամ մի որև է կապալառուութիւն, առևտուր, կոմիսիոներութիւն կամ, թէկուզ, վաշխառուութիւնը, այդ չէ կարևորը, այլ այն, որ այսպէս կամ այնպէս նա հարստացել է և այսօր անուն ունէ հասարակութեան մէջ: Մի ճգնէք ապացուցանել, որ այսօրւայ հերոսը իր ոսկիները դիզել է իր նման մշակների արդար քրտինքով, որ նա եղել է կապալառութեան մէջ խարդախ, առևտուրի մէջ-նենգաւոր, որ նա գրկել է, կողոպտել է, հարստահարել է հազարաւոր մարդկանց դառն քրտինքի վաստակը: Կրկնում ենք, մի ճգնէք այդ բոլորը ապացուցանել. նախ, որ ոչ ոքի վրայ չեն ազդիլ ձեր ապացոյցները, երկրորդ, ձեզ կը համարեն չարամիտ, նախանձոտ, մանաւանդ, եթէ ձեր գրպանից ոսկիների ձայն չէ լսւում: Նայեցէք միայն ներկային: Տեսէք այժմ, թէ ինչպէս նախկին հարստահարիչը, վաշխառուն, քճնողը, շողոքորթը, պնակալիզը, այժմ ինքը շրջապատւել է շողոքորթներով, քճնողներով: Եւ ո՛վքեր են նրան շրջապատողները: Դուք կարծում էք գեհենիկ ամբոխը: Ոչ, այդպիսիների երկրպագութեան կարիք էլ չունէ մեր այժմեան հերոսը: Նա այժմ արհամարհում է իր նախկին շրջանը, նրա վրայից վաղուց արդէն թօթափւել է «հնութեան փոշին», և այնպէս ինչպէս ջուրը սագի փետուրներից: Նա այժմ ապահով է, իր գանձարանը լցրել է, նա այլևս չէ ուզում հարստահարել, փորը կուշտ է: Նա այժմ միայն մի ձգտումն ունէ—փառք վաստակել, վասն զի հարստութիւնը առանց հռչակի, առանց փառքի նրա աչքում այժմ շատ էլ մեծ հրապոյր չունէ: Եւ նա գիտէ, թէ որտեղ է վաճառւում ժամանագին փառքը: Մամուլ - ահա այն առաջին միջոցը, որ պէտք է հռչակի նրա անունը: Տեսէք, նա իրան շրջապատել է այդ մամուլի «սրժանաւոր ներկայացուցիչներով», հասարակական շահերի այդ «անկաշառ պաշտպաններով»: Առաջին պայման՝ պէտք է այդ գրգռող. ագուաններն բերանը մի քան ձգել: Մեր հերոսը գիտէ, որ այդ անհրաժեշտ է իր «փառքի» ճանապարհը բանալու համար: Նա գիտէ նաև, որ շատ էժան է ագուաններին կաշառելը, և կաշառում է: Միւս օրը ագուանները նրան հռչակում են «մամուլի պաշտպան», «բարերար», «մեցենատ»: Մեր հերոսը կարդում է իր մասին և հրճւում, հրճւում է և իր հոգու խորքում ծիծաղում շողոքորթների վրայ: Նա իրաւունք ունէ ծաղրելու, որովհետև տեսնում է, թէ որքան դիւրին է և էժան կաշառել «անկաշառ հասարակական գործիչներին»:

Բայց լոկ «բարերարի» անունով չէ շատանում մեր հերոսը: Այդ դեռ շատ քիչ է. նա ձգտում է և հասարակական կեանքի ասպարիզում դեր կատարել, «գործիչ» անուն վաստակել: Ես չեմ խօսում այնպիսիների մասին, որոնք մի գաղթօդի մի քանի շահի են նպիրում, որպէս զի հոգաբարձու ընտրւեն կամ խօսքավաճառ լրագրական միմոսներին մի քանի բաժանորդագին են վճարում, որպէս զի իրանց անունը տարւայ վերջում կամ սկզբում տպագրւի լրագրի էջերում: Այդպիսիների պատկերը արդէն բաւական յայտնի է հասարակութեանը: Դրանք, այսպէս ասած, մեր առօրեայ մանր մունր հերոսներն են: Ես խօսում եմ այն աւելի խոշոր հեռաւորի և աւելի զգրելի խաչագող-բարեգործների մասին, որոնք փող ունենալով, այն համոզմունքի են, թէ իրաւունք ունեն և կարող են նոյն

իսկ արմատական գաղափարների պարագլուխ ու թարգման Հանդիսանալ։ Դրանց արարքները ներկայացնում են կատարելապէս մի տրագիկոմիքական տեսարան։ Դրանք արդէն աշխատում են իրանց շրջապատել բուն գաղափարական մարդկանցով, ինտելլիգենցիայի այն դասով, որի ձգտումները ոչինչ առնչութիւն չունեն լրագրական գաճաճների մանր-մունր շահերի ու ձգտումների հետ և որոնց անկեղծութեանը և օգտակարութեանը միայն իրաւունք ունենք հաւատալու։ Եւ ահա տեսնում ես՝ ճարպիկ խաչագող-բարեգործը, օգտւելով այդ գաղափարական մարդկանց անկեղծութիւնից և հաւատից, սկսում է նրանց հետ անպատկառ կատակներ անել։ Կատակներ, ուր դեր է կատարում մի ամբողջ ժողովրդի վիճակը, մի թշւառ ազգի ճակատագիրը։ Մարդիկ խաբւում են այդ նախկին խոհարարի, կամ վաշխառուի և այժմեան խաչագող-բարեգործի գանազան սուտ ու պատիր խոստումներից և երդումներից։ Այդ սուտ երդումների հիման վրայ նրանք սկսում են օգային ամբոցներ կառուցանել։ Եւ յանկարծ մի օր պարզւում է, որ իրանք մոլորւած են, որ խաչագողը մի ձգտում է միայն ունեցել՝ մօտենալ գաղափարականներին, դեր խաղալ նրանց մէջ իր անունը փայլեցնելու համար։ Միամիտ մարդիկ նոր միայն հասկանում են, թէ ինչ տեսակ նորագոյն բարոյական ապազակի հետ են գործ ունեցել։

Այս բոլոր մեր ասածները տեսական դատողութիւններ չեն, այլ փաստերի վրայ հիմնւած դառն ճշմարտութիւն։ Քանիցս ես ինքս վկայ և ականատես եմ եղել այդ տեսակ փաստերին։ Ես տեսել եմ ոսկիների մի շրջուն տոպրակ, որի վերնայարկը այնքան գաւառկ է, որքան լիքն է նրա գրպանը, որ չըգիտէ երկու խօսք միմեանց հետ կապել և մի միտք արտայայտել և որի սիրտը, սակայն, լիքն է սնոտի փառամոլութեան ղղացումներով։ Եւ յանկարծ մի օր այդ մարդը, որ ազգերի կեանքի և ճգնաժամի մասին այն գաղափարն ունէր, ինչ գաղափար նա ունեցել է բազազխանի արշինի մասին, կրկնում եմ, յանկարծ մի օր այդ մարդը, գրպանը ոսկիներով լի ասպարէզ է ընկել և յանդգնել է ազգային առաքելի դեր կատարել։ Եղել են միամիտներ, որ հաւատացել են այդ մարդկանց և յետոյ խաբւել։ Բայց կարծում էք մի անգամ խաբւելը խելօքացրել է նրանց։ Ոչ, նրանք պատրաստ են այսօր էլ, վաղն էլ խաբւել։ Ինչո՞ւ— Որովհետև նախ խաբւողները շատ միամիտ են, անփորձ, երկրորդ, որ ամենագլխաւորն է, ազգային առաքելի դեր կատարողն է շատ ճարպիկ, խորամանկ, չը նայելով, որ նա արտաքուստ ձևանում է հասմեստ, միամիտ և անկեղծ։ Ես տեսել եմ այդ խաչագողների և ուրիշ մի քանի տիպարներ։—Կոլորակ մսի գնդեր, որոնք բացի իրանց որովայնի լայնութիւնից և պարանոցի հաստութիւնից, ոչ մի արժանաւորութիւն չեն ունեցել, բայց, այսու ամենայնիւ, աշխատել են ձևանալ, թէ իբր ընդունակ են բարձր գաղափարներով ոգևորւելու։ Ամենացաւալին այն է, որ ստրկահոգի, երկչոտ ինտելլիգենցիան ոչ միայն հաւատում է այդպիսիներին, այլ և շատերը իրանց համար պատիւ են համարում նրանց հետ մի սեղանի շուրջը նստել։ Վա՛յ այն հասարակութեանը, որի մէջ այդ խաչագողները կարողանում են գաղափարական դեր կատարել և վա՛յ այն ինտելլիգենցիային, որ այդպիսիների հետ է մի սայլի լծւում։

Ա. ՍԻՓԵԱՆ

Ուրանիա

ԵՐԿԻՆՔԸ ԵՒ ԵՐԿԻՐԸ

II

Iter extaticum coeleste

Այն ժամերը, այն օրերը որ ես նւիրում էի հոգեբանութեան և տիեզերագիտութեան այդ խնդիրների ուսումնասիրութեան, չէին արգելում ինձ դիտել Հրատը հեռադիտակով և վեր առնել նրանից աշխարհագրական նկարներ ամեն անգամ, երբ մեր մթնոլորտը շատ սև կամ ամպամած, թոյլատրում էր ինձ։ Եւ սակայն, պէտք է խմանալ որ ոչ միայն բոլոր խնդիրները շփւում են միմեանց բնութեան և գիտութիւնների ուսումնասիրութեան մէջ, այլ նաև միմեանց հետ, ի նկատի ունենալով որ պսիխիական տիեզերքը բնական նիւթական տիեզերք է, որ աստղագիտութեան առարկան յաւիտենական կեանքի երկիրների ուսումնասիրութիւնն է և որ մենք չենք կարող որևէ գաղափար կազմել այդ երկիրների մասին, եթէ մենք նրանց չըճանաչենք աստղագիտականօրէն։ Բայց ճանաչելիս լինենք թէ ոչ, իրօք, գալթեալ մենք բնակւում ենք հէնց նոյն իսկ այս բոլորին երկնքի մի գաւառում և նրա վրայի բոլոր էակները, յաւիտենականապէս երկնքի քաղաքացիներն են։ Իրերի գաղտնի

Ս. Հաւսիկ վտներ...

նախագուշակութեան պէտք է վերաբերել այն հանգամանքը, որ Հնութիւնը նկատում էր ՈՒՐԱՆԻԱՅԻՆ իբրև բոլոր գիտութիւնների Մուսայն։

Ուրեմն իմ միտքս երկար ժամանակ զբաղուած էր մեր դրացի Հրատ մոլորակով, երբ մի օր, մանգալով մի անտառի մէջ, յուլիսի տաք ժամերից յետոյ, նստեցի կաղնի ծառի տակ և շուտով նիրհեցի։

Տաքութիւնը ճնշող էր, ամեն կողմը լռութիւն էր տիրում. Սէն գետը կարծես կանգ էր առել իբրև մի ջրանցք հովտի մէջ։ Ես զարմացայ, մի քանի վայրկեան յետոյ քնից զարթնելով, երբ այլ ևս չըճանաչեցի տեղը, ոչ մօտակայ ծառերը, ոչ ևս ըլրակի ներքոյ հոսող վտակը և ոչ ևս ալեծուփ մարգագետինը, որ գնում անհետանում էր Հորիզոնի մէջ։ Արևը մայր էր մտնում, աւելի վոքր քան մենք սովոր ենք տեսնել։ Օդը դողում էր Երկրին անծանօթ ներգա շնակ ազմուկներից և թըռչունների նման մեծ միջատներ թռչկոտում էին անտերև, հսկայական կարմիր ծաղիկներով ծածկւած ծառերի վրայ։ Ես վերկացայ, մղւած զարմանքից, իբրև ուժանակից, և այնպիսի սաստիկ ոստիւնով, որ յանկարծ ոտքի վրայ կանգնած տեսայ ինձ և մի տարօրինակ թեթևութիւն զգայի։ Հազիւ մի քանի քայլ էի անցել, որ ինձ թւաց թէ մարմնիս ծանրութեան կէսից աւելի շոգիացել է քնած ժամանակ. այդ ներքին զգացումը աւելի խոր կերպով զարմացրեց ինձ քան իմ աչքիս առաջ կատարւած բնութեան կերպարանափոխութիւնը։

Հազիւ ես հաւատում էի աչքերիս և զգացումներիս։ Բացի դրանից, ես այլ ևս նոյն աչքերը չունէի, ես այլ ևս նոյն տեսակ չէի լսում և մինչև անգամ առաջին րոպէներում նշմարեցի

(Կըշարունակւի)

գեղարուեստ

ԹԱՏՐՈՆ, ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

—

ԱՋԳԱՑԻՆ ԱՌԱՋԻՆ ՎԱՌԵՐԳԱՆՆ *) ԵՒ ԳՈՒՆՈՅԻ ՖԱՈՒՍՏՆ Ի ՓԻՆՁԻԱ

Նորաձայն անունս պէտ զայն մարմնացնող հանճարն իսկ թերևս չտեսրուն անծանօթ ըլլայ. բայց ազգոնեան քնարի դաշնակաւոր լարերու ձայնից հետ՝ ազգային երգոց վերածնութեան ևս հմուտ եղող մեկը չըպիտի դանդաղի գուշակել, զոր ինչ կուզեմ համառօտիւ գծել ասու։

Հոկտեմբերի վերջընթեր օրը,—յուրում երկրորդ գարունը բոլոր իր բարեխառն պայծառութեամբ դեռ կը թեւատարէր Վիենեկոյ աննման լճակին վրայ, և դշխոյն Ադրիականի իր հրապուրիչ գեղովն առ ինքն կըձգէր օտար երկրեայ եկաւորաց բազմութիւնը,—կարապաձև գոնդոլայի մէջ սահելով հայելանման ջրոյն երեսը, կղզեկիս այցելութեան կու գայր այն անծանօթն՝ որ մի քանի օր յառաջ Գունոյի հրաշալի թատերգութեան, այն է Ֆաուստի մէջ իբրև նշանաւոր վառերգակ՝ ամենուն ուշադրութիւնն իրան գրաւած էր։ Այդ անծանօթն էր նա ինքն պարոն Իէգլար Ամբրջանեան**). պարթևական հասակով մի առոյգանձն և համակրելի երիտասարդ, հազիւ 28—30 տարեկան. որ արամազդեան թռուխ յօնից ներքև կը վայլին երկու խոշորագեղ և կենդանի ականողիք, և որ իր ընտանի, բարեկիրթ և համեստ վարմունքով գիտէ չուտով ամենուն սիրելի և յարգելի ընել ինքը։

Տաղանդաւոր վառերգակիս բնութեամբ արդէն զարթ դիմաց վրայ կըփայլէր նոյնպէս սրտի մեծ գոհունակութիւն մի. վասն զի դեռ նոր ասպարէզ եւած Մեդիոլանու համբաւաւոր երաժշտանոցէն, հրաւիրւած էր ի Փիռճիա *), մասնակցելու Ֆաուստ թատերգութեան, և հոն խուռն հանդիսականաց սրտի և մտաց վրայ գործած ահագին ազդեցութեամբը՝ եօթնից կորզած էր արդէն ասրդենայ պսակները՝ Վալենտինի դերին մէջ. քաղաքացեաց կողմէն իրան առանձինն ի պատիւ տրւած թատերահանդիսիս և ընծայականներով

*) Հայերէն այս արտասանական բառս՝ յուշարէն թարգմանութեամբը կազմեցի, որ ծանր-հղանակ ալ կընշանակէ։ Հայերէն Վառ՝ որ փոխանակ ծանրի գործածւած է, տառադարձուցեր և մեր հնչեղական երգոց մէջ ի վար արկած են նախնիքը, այս պատճառաւ մենք ևս զայդ ընտրեցինք։ Եւրոպացիք Baritono, Վառերգ, բառով՝ փոխարերաբար երգիչը կըմանան հոս և ոչ թէ երգի տեսակը, քանի մենք ակ մանկին աւելացընելով վկայն։

**) Ծագումով Շուշեցի է, բայց ինքը Տվխենց ծնած ըլլալով՝ բնակարար Տվխենցոյն կըհամարի ինք զինքը։ Իր նախնական կրթութիւնը Ներսէսեան և Գէորգեան ճեմարաններում ստացած է, և հայերէն մաքուր և վարժ կերպով կըխօսի, թէպէտ և երեք տարի է որ արտասահման կըգտնուի։ Իր նախկին բնակութիւն էր Եկատերինոսլաւ, որուն համար նախապատրաստական դիւանագիտական ուսած է. բայց ի Պետերբուրգ՝ հայոց եկեղեցւոյն մէջ դպրապետութիւնն ըլած ժամանակին՝ տեղւոյն Սերաժշտանոցի տնօրէնի կողմէն եղած կրկին և կրկին յորդորներէն համոզւած, երաժշտական արհեստին ինք զինքը նուիրեց։ Այս ըսին՝ ի սկզբան շատ վշտալից եղաւ Ամբրջանեանի համար, վասն զի երկու տարի առանց դրամօժան մնաց, բայց յետոյ Ա. լեքսանդր Գ. Հանգուցեալ ողորմած կայսեր տէրութիւնը գնահատելով անոր տաղանդը, առանց խորհրդական ձեռք դրած անոր վրայ, և երեք տարի իր ծախսիւք Պետերբուրգի Սերաժշտանոցին մէջ ուսանելէն վերջ՝ յղեց ի Մեդիոլան, ուր ուսած արհեստը կատարելագործելու։

*) Այս փոքրիկ քաղաքս Վիենեկոյ հարաւային կողմը կըգտնուի, երկու ժամ հեռու. Ադրիականի ալիքներէն ամեն կողմ մին կըզատուին դաշտ։ Ունի 30—35 հազար բնակիչ։ Այս տեղ վախճանած է հայազգի Շէհրիմանեան ազնուական գերդաստանէն Սուրէն Դոմինիկոս Տոխատոսը, և պ. Ամբրջանեան հոս կու գար կենդանացնելու հայոց թատրոնի մեռած յիշատակը։

մեկնած էր դէպի Վենետիկ, յայցելութիւն կղզեկիս։

Ամիրջանեանի՝ Վաուասի եղերերգութեան մէջ ունեցած առաջին յաջողութեան արուեստագիտութեան վրայ գաղափար մի տալու համար Բոլոմավիսի ընթերցողաց, քաղելով դբ. Նենք աստ իտալական մի քանի թերթերու քննադատութիւնը։

«Ադրիականը»՝ (L'Adriatico N. 177) կըգրէր՝ օրերով յառաջ. «Կըչարունակեն յաջողութեամբ՝ ի Բիոճիա, Վաուասի ներկայացումները։ Վալենտինի դերն ստանձնած է նորամուտն Պր. Բէգլար Ամիրջանեան (հայազգի) որ ունի ձօրեղ միջոցներ, և այնպես կըթարգմանէ զայն, որ դուք կըկարծէք, թէ նա հին արուեստագէտ մէ։ Ասուած հղօր (Dio possente) մրմունջի մէջ, Վալենտինի մահուան պահուն, ուժգին ծափահարուեցաւ նա»։

«Վենետկոյ լրագիրը» (Gazzetta di Venezia N. 279). «պ. Բէգլար Ամիրջանեան՝ Վալենտինի տարազուց ներքև՝ այնպիսի պերճանքներ ցոյց տուաւ անսովոր արուեստագիտութեան, որ անդադար ծափահարուեցաւ»,

«Փաքը լրագիրն» (IlGazzetino N.270) «Նորամուտ է պ. Բէգլար Ամիրջանեան. բայց ամենահանճարեղ Վալենտինի դերին մէջ՝ Զայնը կորովի ը մեծածաւալ է. ինքնաբերաբար ձայնարձակումով մի կերդէ քաջղոր, և արուեստին մէջ հասունացած արուեստագիտի մի ճարտարութեամբ»։

«Խարազանը» (Lo Staffile. N. 23). «Մեզ համար յայտնութիւն մեր վառերդակն Բէգլար Ամիրջանեան, Վալենտինի տարազուք. բովանդակ եղերերգութեան մէջ ծափահարուեցաւ. իսկ մահուան մրմունջի ատեն՝ անչափ և որոտաձայն կայթիւք։ Ամիրջանեան երիտասարդն անսխալ երգող մէ ճոխացեալ ի բնէ տարածուղ ձայնիւ, ոյոյ բնորոշ յատկութիւնն է՝ անչափապէս համակրելի. նա ինքն իսկ է անթերի և ազդեցիկ դուսան մի, որ միշտ ախորժելի պիտի լինի՝ ուր ալ որ ներկայանալու ըլլայ»։

«Արուեստական աշխարհ» (Il Mondo artistico N. 47) որ կըհրատարակուի ի Մեդիոլան կըգրէ. «Բէգլար Ամիրջանեան՝ ամենալաւ աշակերտ՝ քաջ վարժապետին Յովհաննինիայ, սկսաւ հանդիսանալ Բիոճիայի թատերաբեմին վրայ, մասնակցելով երկու երեւելի եղերերգութեանց, այսինքն է Վաուասի և Պուրիտանի։ Իր յաջողութիւնն ամենափայլուն և կատարեալ եղաւ։ Վենետոյի բոլոր այն թերթերն՝ որոնք այդ տեսարանով զբաղեցան, ուրիշ բան չըզտան, բայց եթէ տալ անպայման գրուտիս անոր դղեցիկ և համակրալից ձայնին, չնորհիւ այն ամենալաւ վարժուցին՝ որուն կըհամակերպէ իր երդն, և իր դուսանական տաղանդն։ Մատնանիշ կըլնեն նաև անոր այրական դէմքն և գեղարուեստական կեցուածքը, տեսլարանին վրայ. և ուրախանալ գուշակութիւններ կըլնեն անոր արուեստական ընթացքին համար»։

«Ծաղկանոյշ» (Flora N. 18) կըգրէ. «Դերասանց Վալենտին մէ նորամուտն Բէգլար Ամիրջանեան, որ գիտէ իր հրապուրանօք լի՝ դեղեցիկ և քնքոյշ ձայնին հետ միացնել և ըզդուսանականութիւն, զոր կըպահանջէ երաժշտութիւնն, իբրև Վերջ Դուսոյի։ Պ. Ամիրջանեան՝ երբ ճանչնալու ըլլայ արուեստին բոլոր նպատակներն և գաղտնիքը, պիտի լինի մին յառաջնակարգ վառերգակներէն. որովհետև իր համակրական դիմաց հետ՝ կըղուշտ ուրիշ ձիրքեր ևս։ Բայց թող անայ մեզ՝ ըլլալ միշտ հաւատարիմ թարգման, և չըվատորի չափազանցօրէն խռնուած չրջասիրութեն յառաջ եկած դիւրագրգիռ ծափահարութիւնէն և կամ չառաչ հանող վերջաւորութենէն։ Արուեստն, իրմէ դեռ ուրիշ և աւելի լուրջ բաներ կըպահանջէ. ինքն ևս արուեստով պարտի ներչնչիլ միշտ և անընդհատ։ Ցոյժ բարի են մանաւանդ մրմունջն և Վալենտինի մահը, զոր նա կատարելապէս կըմարմնացնէ իր անձի վրայ»։

Նախընթաց գովեստներէն աւելի նչանակալից և օգտակար ըլլալու են, ըստ իս, մեր տաղանդաւոր երգչին համար այս վերջին խօսքերը. չենք տարակուսիր, թէ նա՝ որ վաստակաւոր մեզի նման դեռ կըշրջի բանաստեղծից և երաժշտաց պարտիզին մէջ, և բոլոր հոգւով հետամուտ է իր արուեստի կատարելագործութեան, այնպիսի քննադատութիւններէ աւելի օգուտ պիտի քաղէ, քան թէ խորչի ընտ։

Լսենք քիչ մըն Ամիրջանեանով յափշտակած Բիոճիայեց՝ հոկտ. 28 ողջերթի համար անոր ձօնած գեղեցիկ ընծայականներէն մին, յորս սրտակեր գովեստիւք կըյայտնեն իրանց լիուլի գոհունակութիւնը։ «Դէթէ և Դուսոյ, որոց վրայ կըհիանայ աշխարհ, ստեղծեցին այս հսկայական գործը՝ որ կըկոչի Վաուասո, որուն դուք, Բէգլար Ամիրջանեան՝ ազնիւ զաւակ Արեւելից, Վալենտինի մասը կատարելապէս ներկայացուցիք՝ դուսանական և երաժշտական արուեստից բոլոր պահանջմանց համաձայն, դոհացնելով և ի խօսուն ծափահարութիւն Ձեզ՝ յափշտակած ժողովուրդը, որ ի Ձեզ աքանչացմամբ կը տեսնէ նըրբաճաշակ և զարգացած արուեստագէտը. Բիոճիա՝ գեղարուեստի դժւար ասպարիզին մէջ մաղթելով Ձեզ արմատնիս և սարդնիս, անմոռաց պիտի պահէ Ձեր քաղցր յիշատակը»։

Բիոճիայէն անցնելով Դոժելու հայկասլ քաղաքը, ուր երեք օր միայն կեցաւ ազնիւ երդիչն, հիացմամբ յիշելու ենք նոյնպէս այն մեծ տպաւորութիւնը, զոր նա թողուց մեր վրայ, իր անուշ կենցաղավարութեամբն և յափշտակիչ երգերով։

Ամենասրբոց ծօնին օրը մեր վանքի մէջ անցուց։ Կէսօրեան՝ ժամը երեքին, հրաւիրեցաւ նա մեծ դահլիճը՝ ճաշակներ տալու համար իր անսովոր ձայնին և արուեստիտութեան. և մենք բաղդ ունեցանք մի ժամ լսել մերթ ընդ մերթ ազգային հակեղեցական երգերու հետ՝ նաև Վաուասի ամենափայլուն կտորները։ Նրա ձայնը երկար երգերով իսկ կարծեք թէ աւելի յագուրդ կուզէ դեռ՝ քան թէ կընուազի։ Ամիրջանեան՝ միայն թատերերգակ գուսան մի չէ, այլ նոյն իսկ սրբազան երգերու քաջարուեստ խօսակ, զոր բոլոր հայկական առանձնայատկութեամբք եւրոպական նոտաներու վերածած է, և յարմար աւելի մի կըսպասէ հրատարակելու համար։

Ձայնը կակուղ է, հաստատուն, զօրաւոր, հնչիւն և յուզիչ։ Աճեցման սանդխոց վերելքին առաջին աստիճանները մեղմօրէն և վառ տոնով կըսկսի, բայց իր նուրբ դպացումէն և արհեստէն առաջնորդած՝ աստիճանաբար երբեմն այնպիսի սաստկութեան կըհասնի, չնորհիւ ամենալաւ միջոցներու, որ կարող է տիրել նոյն

իսկ հարիւրաւոր գոլծիներէ և կոկորդներէ դաշնակաւորեալ համերգ. գոլթեան մի վրայ։ Եւ երբ անոր ուղղարերձ կեցւածքով քաջալանջ կուրծքն ընդարձակուած է և արեւստով բացուած բերանէն արտահոսած ահագին ձայնի ալիքները բոլոր իրանց ընդարձակ ծածանումներովն և եղանակաւորմամբ օդը կըբաղխեն, կըբնանք ըսել, թէ սովորական դահլիճ մի, կամ եկեղեցի չատ նեղ կու գայ անոր. լայնարձակ թատրոն մի հարկաւոր է, որպէս զի առանց զիրար բեկանելու ընդարձակութեան և մեղմանան։

Այս և նման բարեմասնութեամբք աքանչելի արդիւնքներ յառաջ կըբերէ մեր վառերգակը՝ խմբերգի մէջ։ Ձայնի և զղացմանց գերագոյն ուժգնութեան կէտին իսկ բնաւ չի նեղուիր, և ոչ այլ չնչերակաց այտնուումն և արեան դիմեցումն կընկատուին անոր դիմագծերուն վրայ. այլ միայն իր ստանձնած դերին և երգին հոգին է, որ սիրոյ և յափշտակութեան թևերով նկարուած կըտեսնէք անդ։ Ինչպէս ի վերջաւորութեան՝ այսպէս և ի սկզբնաւորութեան երգոյն՝ ջղայնութիւն կամ այլայլութիւն ըսած բանի հետքն անգամ չի տեսնուիր յանձին Ամիրջանեանի. այլ բնութեան և ազատ վայրաց երաժշտին պէս՝ ինքն ևս ազատ համարձակ կըսկսի, կըզարգէ և կըգոլու իր և ընդհանուր երաժշտութեան գայլայլիկները. մանաւանդ եթէ նուագման և պահպանման վայրէջներն ըրած ժամանակ՝ ձայնին փափկութիւնն և նրբութիւնը գոլ աւելի լինէր, չ'ասեն զի իր ձայնը բնութեամբ զօրաւոր լինելով, կարծէք թէ չուզեր դիւրաւ արտահայտել նուաճիլ։ Սակայն և այնպէս այս բանս անհրաժեշտ կըպահանջուի, մանաւանդ մենանուագաց մէջ, ուր ձայնի ամէն եղելութիւններու և կրից զանազան թրթռմանց միակ ներկայացուցիչն՝ երգիչն է։

Սակայն առանց մեր յայտնած վախագին իսկ՝ Վալենտինի մահուան մրմունջին և մեզ ծանօթ Սիթևռնակի մէջ ամենայուզիչ գաղանիքները ցոյց կու տայ նա՝ գոյներու և չարժմանց ճարտար դործածութեամբք։

Ամիրջանեանի ըսածէն գատելով՝ Շահլամեանին հանդիպած պատահական անյաջողութիւնն՝ իրան համար չհաւէտ դաս եղած է. հետևաբար՝ նա որ այսօր առաջնակարգ արուեստագիտի մի դեր կատարելու վիճակին մէջ է, և Շահլամեանէն աւելի առաւելութիւններ կրնթի ունենալ, նոյն իսկ չնորհիւ Մեդիոլանու Երաժշտանոցին, որ Նեապոլսինէն վեր է. բայց և այնպէս չուղէր ինքնավստահութեամբ իսկոյն վերադառնալ ի Ռուսիա։ Նա մտադիր է դեռ ժամանակ մնալ յԵւրոպա, մտնել մայրաքաղաքաց թատերդրաններուն, լսել նչանաւոր հղերերդութիւնները, կարդալ բոլոր թեր ու դէմ քննադատութիւնները. մէկ խօսքով քաղել ամեն օգուտ, և ամենայն կերպով կատարելագործել իր արուեստն, որուն այնքան սիրահարած է և մեծ փոյթ ունի։ Ամիրջանեան՝ այժ 15-էն աւելի ամբողջական թատերդութիւնները *) այնպէս լաւ իւրացուցեր է, որ առանց նախապատարաստութեան իսկ կարող է անվրէպ երգել, կամ ներկայացնել։

Նա դեռ Վենետիկ եղած պահուն ստացաւ մի այլ ներկայացման հրաւէր Մեդիոլանու Երաժշտանոցի կողմէն։ Հետաքրքիր էինք իմանալ, թէ ուր և ինչ հղհինակի գործոմ։ Կերթի, թէ Բիոճիայի մէջ տւած անոր ներկայացումները մէկ կողմէն, և միւս կողմէն ալ օրագրաց տւած լուսի գովեստները՝ մեծապէս նպաստեցին չուտով տաղանդաւոր վառերգակիս համբաւը տարածելու Իտալիոյ մէջ։ Նա չատ կըփափաքէր, որ իրան Վենետիկը վիճակէր. և կը յուսանք, թէ ուշ կամ չուտ համբաւաւոր Ֆենիչէի մէջ ևս կըլսեցնէ իր ձայնը և պատիւ կըբերէ հայ անուան. որուն համար մաղթելով կատարեալ յաջողութիւն, կըմնանք իր վերադարձին։

Բեգլար Ամիրջանեան ազգային առաջին վառերգակն է, որով զբաղեցաւ և պիտի զբաղի իտալական մանուլը, ինչպէս Շահլամեան ալ առաջին վերնաբեմերը Ռուսիոյ մէջ։ Ուրախութեամբ լսեցինք Ամիրջանեանէն, թէ այժմ ազգային ուրիչ **) ուսանողք և ուհիք ևս կըպատրաստուին Մեդիոլանու Երաժշտանոցին մէջ, որոց ոմանք՝ զիլերդակ և ոմանք ալ բամբերդակներ են, և քիչ ժամանակէն պիտի աւարտին իրանց ընթացքն և հասարակաց ներկայացումներու մասնակցին։

Փափաքելի էր՝ որ թուրքահայերն ալ իրախուսած այս փայլուն օրինակներէն, իրանք ևս չամախէին յԵւրոպա՝ նոյն մասնագիտութեան համար, որոց պակասն և պէտքն այնքան զգալի է այսօր՝ հայ թատերաբեմին վրայ։ Իսկ ռուսահայոց,—որոնք աւելի դիւրութիւններ ունին,—խորհուրդ կու տայինք, որ գուսանական երգեցողութեան հետ՝ հաւասարապէս կարևորութիւն տային նաև թատերական դերասանութեան, որուն համար սակայ դանգատներ կըլսուին թերթերու մէջ. որպէս զի հանդուցեալ Ադամեանի այնքան փառաւոր և պարծանօք յաջողուցած գործը՝ ոչ միայն չի նսեմի և մեռնի, այլ մանաւանդ թէ ժամանակիս յառաջադիմութեան պահանջին համաձայն՝ ևս քան զևս զարգանայ յազգիս։

Համոզուած ենք դարձեալ, որ այս ընթացքին հետևելով ոչ միայն հետզհետէ դեռ. ուրիչ ծածուկ հանճարներ ևս պիտի կարենան յերևան գալ, այլ գեղարուեստից և կրթութեան գործն ևս նոր զարկ մի պիտի առնու։

Հուսկ ուրեմն՝ այս առթիւ մեր խօսքն ուղղելով վերոյիշեալ արդէն լաւ պատրաստուած և պատրաստուելիք երգչաց և երգուհիներուն, կառաջարկենք, որ Ռուսաց այս ինչ կամ այն բարձրագոյն ընկերութեան հետ պարտաւորիչ կապերով դեռ չկալչկանդած, միանային ընդ դեկավա-

*) Այսինքն են Faust, Puritani, Traviata, Aida, Carmen, Ernani, Favorita, Forza del Destino, Rigoletto, Africana, —Un ballo in Maschera, Lucia, Trovatore, Ugonotti, Pagliaci e Cavalleria Rusticana.

**) Որոց անուանքն և մասնագիտութիւնները կընշանակենք հոս. Օրիորդ Եղնաբեկեան՝ թէթև զիլերդակ (Soprano leggiero, կամ՝ lirico)։—Արշակ Կոստանդեան՝ վերնաբամբերդակ (Tenore lirico a dramatico)։ ունի ուժգին, քաղցր և հնամաղձ ձայն.—Տարապարտ Ծովակ շատ ուժգին և ոլորերդական վառերգակ (Baritono dramatico)։ Իսկ աւարտողաց մէջ յիշատակութեան արժանի են աւրիորդ Նիւսիկ Շահլամեանի և Ամիրջանեանի՝ նոյնպէս Եղնաբարեան, Ադիրնկեան, Մարգսեան, Վարդիկեան, ասկին Ելենա Զեռաստէ և օրիորդ Յուսիկ Պապայեան։

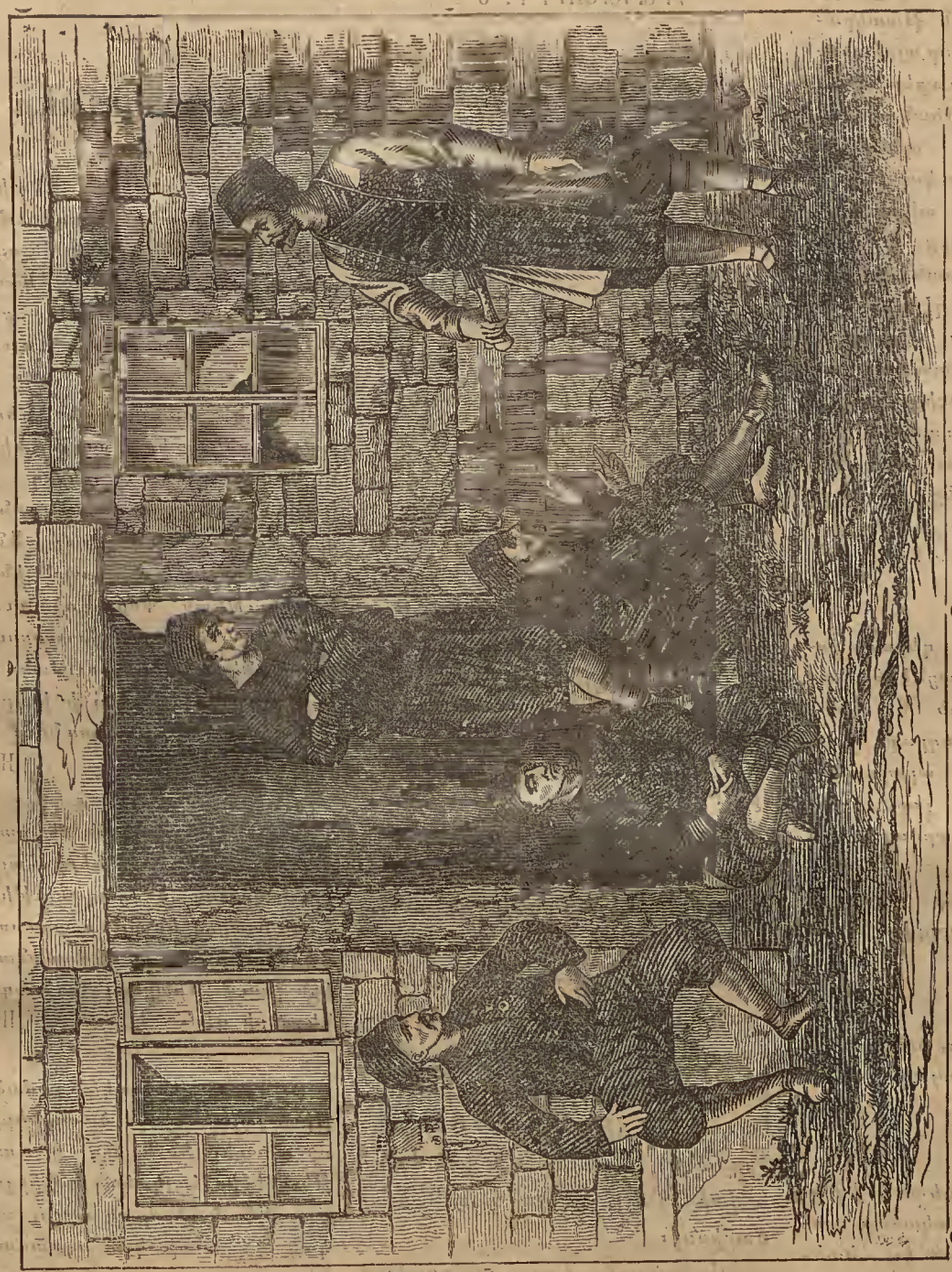

ԼՐՈՒԹԻՒՆ

րութեամբ Կարա - Մուրզայի, կամ Վահրամ Սուաճեանի, որ ի Վիեննա կատարելագործած է իր երաժշտութիւնն, և վերջերս իբրև նշանաւոր դաշնակահար համբաւ ստացաւ Անգլիոյ մէջ, և գուսանական մի ընտիր խումբ կազմէին ազգային թատերաբեմի համար, գիտնալով որ այս բանս իրանց համար չատ պատւաբեր պիտի լինի և հայ հասարակութեան ընդհանուր գոհունակութեան պատճառ։ Իրօք՝ այսպիսի խմբի մի կազմակերպութիւնն այնու աւելի պիտի դիւրանայ, եթէ գեղարուեստից հետ ազգային պատուոյն նախանձախնդիր հարուստներէն ոմանք՝ դէթ գործին նիւթական վարչութիւնն, այսինքն է դրամական եւմտից մատակարարութիւնք իրանք ստանձնէին, երգչաց հետ կանխաւ պայմանաւորելով, ինչպէս կըտեսնենք յԵւրոպա։ Ազգային ուրիշ թերթերն ևս իրանց կարծիքը կըյայտնեն անշուշտ այս մասին։

Հ. Բ. Ս.

«Բազմավէպ»

—

Օրերումս Թիֆլիսում դերասանական խումբը կըներկայացնէ հրաշալաւոր հայ երգիծաբան Յ. Պատրոնեանի «Բաղդասար աղբար» կամ «Ապահարզան» երեք արարւածով կատակերգութիւնը, որ յարմարցրել են բեմի համար պ.պ. Սարգարեան և Վրոյր։

Պիէսը լի է կենդանի տիպերով և պատկերներով, հետաքրքիր է ու ծիծաղաշարժ,

—

Առաջիկայ հինդշաբթի, ամսոյս 29ին պ. Պետրոսեանը ներկայացնելու է «Օտելլօ»։

—

Այսօր կիրակի երեկոյեան Թիֆլիսի ժողովարանում ջուլֆակահար պատանի Դումչևի կոնցերտն է։ Հետեւեալ անգամ կըհաղորդենք մեր տպաւորութիւնները։

—

Երաժշտա-գրական երեկոյթը, որ կայացաւ «Թիֆլիսի ժողովարանի» դահլիճում յօգուտ հրէական բարեգործական ընկերութեան, լի էր բազմաթիւ հանդիսականներով և անցաւ շատ աչքի։ Մուտքը հասաւ մինչև 800 րուբլու։

—

Ամսոյս 30-ին պ. Կարա-Մուրզան Թիֆլիսում տալու է մի համերգ յօգուտ Ռեմանցից արտաքսուած անհնամ և անտէր աշակերտներին։

—

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Վերջապէս, լոյս տեսաւ գրականական հանդէս «Հորիզոնի» առաջին գիրքը պ. Փիլ. Վարդազարեանցի հրատարակութեամբ։ Ծողովածուի այս հատորը, բացի պ. Շիրվանզադէի «Ցաւագարը» վէպից և նոյն հեղինակի «Րաֆֆիի կեանքից» վերնագրով յօդուածից, որոնց մասին մենք մի անգամ արդէն յայտնել ենք,— պարունակում է իր մէջ հետեւեալ ինքնուրոյն նիւթերը. «Բաջերի կեանքից», «Հին օրհնութիւն», «Մի հառաչանք», «Երկինք և երկիր» և «օր Ն-ին», բանաստ Յ. Թումանեանցի. «Աղքատի կեանքը», «Լեռների հովիտը», պատկերներ նոյն հեղինակի, «Բօրչալուում» և «Խորենացու տեղեչայր Սաթենիկը», նոյն պարոնի։ Թարգմանական նիւթերն են. «Զայլդ Հարօլդի երգը»—Բայրօնից, «Թափառիր»—Հէյնէից, «Հրեշտակ»—Լերմօնտովից և «Մեռաւ իմ Մուսան»— Նադսօնից, «Գրականական շարժումը Ռուսաստանում», «Ֆրանսիական նորագոյն գրականութիւնը, «Գեղարւեստի փիլիսոփայութիւնը», Իպ. Տէնի (Թարգ. Տ. Յովհաննիսեանի) և «Աշխարհի վախճանը և վախճանից յետոյ», ըստ Կ. Ֆլամարիօնի։

Ներկայում, երբ լրագրական մտավաճառ սողուններըը—ճգնում են ապականել գրականութեան առուն (թէև անաջող), ուրախալի է «Հորիզոնի» պէս մի զուտ գրականական հանդիսի երևան գալը։ Յոյսվ ենք, որ գոնէ այս նոր հանդէսը իրան հեռու կըպահի ևս նախանձից այլևայլ փոքրիկ մոքրիկ շանտաժիստների մասնակցութիւնից։

«Հորիզոնը» տալուած է շատ մաքուր և գեղեցիկ թղթի վրայ, գինը՝ 1 րուբլի։

—

մանր լուրեր

Հայկական խնդիրն Անգլիայում այժմ առաջին տեղն է բռնում։ Կրօնական ազատնները, մեծ ճնշումն են դործ դնում անգլիական կառավարութեան վրայ, պահանջելով որ խիստ միջոցներ ձեռք առնուի Բ. Դուռն դէմ։

—

Կ. Պօլսի անգլիական դեսպանը պարզ հասկացրել է սուլթանին, որ Բ. Դուռն այլ ևս չէ կարող յուսալ Կիպրոսի դաշնադրութեան այն կէտի վրայ, որի հիման վրայ Անգլիան պարտաւորւել է պաշտպան լինել նրա իշխանութեան Փոքր-Ասիայում։ Որպէս դի այդ պարտաւորութիւնը պահպանէ իր ոյժը, սուլթանը պէտք է անպատճառ վերջ դնի իրերի այն դրութեան, որ Հայաստանում է կատարւում։ Новости.

—

Անգլիական մամուլի մի քանի օրգանների մէջ տաճիկների Հայաստանում կատարած գազանութիւնները համեմատում են այն բարբարոսական վարմունքի հետ, որ մի ժամանակ գործ էին դնում Միացեալ Նահանգներում Նեգրերի դէմ։ Нов. Вр.

—

Բ. Դուռը վերջնական յամառայնութիւն յայտնեց այն ծրագրների հետ, որ ստացել են իրանց կառավարութիւններից հայկական քննիչ յանձնաժողովին մասնակցող ռուս, անգլիական և ֆրանսիական պատգամաւորները։ «Times»

—

Հայկական քննիչ մասնաժողովին մասնակցող ռուս, անգլիական և ֆրանսիական ներկայացուցիչներին կատարել իրաւունք է տւած վկաներին հարց ու փորձի ենթարկել և իրանց ստորագրութեամբ վաւերացնել յանձնաժողովի նիստերի արձանագրութիւնները։ Քննութիւնը

պիտի կատարւի միայն Սասունի դաւառի սահմաններում։ Standard։

—

Բիթլիսի վիլայէթում պատահած անցքերի առիթով յարուցւած հայկական խնդիրը ամենևին չէ իջել տպարիզից։ Կ. Պօլսի մէջ գործերի դանդաղ չարժումը հետեւանք է այն բանակցութիւնների, որ սկսել է անգլիական կառավարութիւնը։ Morn. Post։

—

Հաստատ տեղեկութիւններից յայտնի է, որ անգլիական կաբինետը ուղարկել է նոտա եւրոպական կառավարութիւններին՝ դարձնելով նրանց ուշադրութիւնը Հայաստանում կատարւած թիւրքական խստութիւնների վրայ։ Առեղից չատ հոդ է տանում և գործում է անգլօ-հայկական մասնաժողովը, որ պահանջում է մեծ պետութիւնների կողմից ճնշում գործել Թիւրքիայի վրայ և մինչև անգամ նաւատորմ ուղարկել Դարդանել։ Прав. Вѣст.

—

«Մչակի» թղթակիցը Պետերբուրգից դեկտեմբերի 22-ից հեռագրում է, որ «Լոնդոնի «Daily News» լրագիրը ներկայ տարւայ անցքերի տեսութիւնը անելով, ասում է. «Կայսր Ալէքսանդր III-ի քաղաքականութիւնը նախապատրաստեց նոր երեքպետական դաշնակցութիւն, որը կապւեց յատուկ նպատակով, հերթական դարձնելու հայոց հարցը և աչխատելու վերանորոգել թիւրքաց վարչութիւնը Հայաստանում։

«Լրագրի կարծիքով, Ռուսաստանը վերադառնում է թիւրքերից հարստահարւած քրիստոնեաների ազատութեան քաղաքականութեանը, մի քաղաքականութիւն, որին քանակաւն թւականներին հետեւելով նա, Անգլիայի հետ ձեռք ձեռքի տւած ազատեց Ցունաստանը։

«Լէօտիևի ռուսաց էկսպեդիցիան երկիւղ և կասկած է յարուցանում անգլիացիների մէջ։ Կարծում են, որ Ռուսաստանը չի տայ իր համաձայնութիւնը՝ Եգիպտոսը միացնելու անգլիական կօլօնիաներին։

—

«Անգլիական «The Cantemporary Review» ամսագրի յունւարի դրքի մէջ տպւած է Մակկօլի մի յօդւածը, որը երկար ժամանակ միսիոնար է եղել Հայաստանում։ «Новое Время» լրագրի խօսքով, Մակկօ ասում է, որ Անգլիայի աւանդական քաղաքականութիւնը ոչ թէ թշնամութիւն է եղել Ռուսաստանի հետ, այլ բարեկամութիւն, մինչև Կրիմի պատերազմը։ Հնդկաստանը հարկաւոր չէ Ռուսաստանին. Կ. Պօլսին տիրելը չի ուժեղացնի ռուսաց յարձակողական միջոցները Հնդկաստանի վրայ, ընդհակառակն, անգլիական չահերը պահանջում են, որ Բօսֆորը անցնի Ռուսաստանի ձեռքը։

—

Վիէննայից հեռագրում են. «Այստեղի դիպլօմատիկական շրջաններում յայտնի պարձաւ, որ երեքպետական դաշնակցութեան պետութիւնները կընդառաջեն այն պետութիւններին, որոնք նախաձեռնութիւն են յանձն առել կանոնաւորելու Հայաստանի դրութիւնը»։

—

Լոնդոնից «Ժէյտերի գործակալութեանը հեռագրում են դեկտեմբերի 17-ից. «Այսօր Գլադստոնը, իր ծննդեան օրւայ 85 ամեայ տարեդարձի առիթով, բազմաթիւ շնորհաւորութիւններ ստացաւ Լոնդոնում, ընդունեց և հովարդենում և Պարլիզում ապրող հայերի պատգամաւորութիւնը, որոնք մատուցին մի ոսկեզօծած սկիհ հովարդենեան եկեղեցու համար ի յիշատակ այն համակրութեան, որ Գլադստոն տածում է դէպի հայերը։ Գլադստոն ասեց որ եթէ ինքն մինչև այժմ ոչինչ բան չարեց հայերի համար, դա ոչ թէ անտարբերութիւնից էր, այլ այն պատճառով, որ չըպէտք է նախօրօք վճռել թէ հաղորդած տեղեկութիւնները ճիշտ են, պէտք է առաջ սպասել քննութեանը։

Իսկ եթէ այդ տեղեկութիւնները ճիշտ կըդուրս գան, այն ժամանակ պէտք է ընդհանուր աղաղակ բարձրացնել և անէծքներ թափել այդ անասնատւած գործողութիւնների դէմ և ստիպել սուլթանին զղալ իր վարմունքի անմտութիւնը։ Մի կառավարութիւն, որ թոյլ է տալիս այդպիսի բռնութիւններ, նախատինք է մարգարէ Մահմէդի համար, քաղաքակրթութեան համար։ «Թանի որ ես ձայն ունեմ,—ասաց Գլադստոն վերջաբանութեան մէջ,—ես կը դործադրեմ այդ ձայնը յօգուտ մարդկութեան»։

—

«Մինիսարների վերջին խորհրդում որ գումարւած էր պալատում, Կ. Պոլսում, ակզբունքով ընդունած է մի նախագիծ, որով Երզրումի, Վանի, Բիթլիսի և Մուշի վիլայէթներից պէտք է կազմւի մի վիլայէտ, սուլթանից նշանակւած նահանգապետից 5 տարով։

«Առաջին նահանգապետը պէտք է լինի մահմեդական, իսկ հետեւեալ նահանգապետները կընշանակւեն քրիստոնեաներից, բայց ոչ հայերից։

«Տեղական ժանդարմերիան կըլինի սուլթանից նշանակւած դիւղիպայի պետերի հրամանատարութեան տակ։

«Վիլայէտից ստացւող եկամուտները կըգործադրւեն տեղական կարիքների համար, ի բաց առնելով մի յայտնի գումար, որ պէտք է մտնի պետական պարտքի վարչութեան կամ ծխախոտի բէժիի մէջ։

«Դատաւորները ընտրովի կըլինեն ի բաց առնելով դատարանների նախագահները, որոնք կընշանակւեն այժմ գոյութիւն ունեցող օրէնքների հիման վրայ»։

—

Կ. Պօլսից դեկտեմբերի 22-ին հեռագրում են Հիւսիս. դործակալ. Բիթլիսի նահանգապետ Թաքսին-փաշան, որը դեկավարում էր Սասունի բնակիչների դէմ ձեռք առած գործողութիւններին, սպանւեց մի հայի ձեռքով։ Սպանող հայը ձերբասպանութիւն գործեց։ Բիթլիսում հայերը սաստիկ կատաղած են իշխանութիւնների գործունէութեան եղանակից և պատրաստ են այժմ դիմել։ Կ. Պօլսում հեռագիր է ստացւած, որ քիւրդերը յարձակում գործեցին Էդինի վրայ, Երզնկայի չրջանում։

—

«Մչակի» Կ. Պօլսի թղթակիցը գրում է «Իզմիրլեանի ընտրութիւնը այնքան կարեւոր իրողութիւն մը սեպւած է որ Կ. Պօլսի անգլիական դեսպանը իսկոյն հեռագրած է այդ մասին արտաքին գործոց նախարարին»։

—

Պաշտօնական լուր կայ, որ Սմիւռնայի Շեխլէյն, այժմեան բրիտանական Մօնտոյի փոխ-հիւպատոսը, Հայաստանում կատարուած բարբարոսութիւնների գործը քննող մասնախմբի նախագահ է ընտրուած։

—

Զէյթուն-փաշային շքանշան շնորհելը դրաւել է բոլորի ուշադրութիւնը։ Մեծ սուլթանը կարող էր ընծայ տալ մի այնպիսի մարդու, որը այնպիսի բարբարոսութիւններ է կատարել Հայաստանում։

Գերմանական կեօլնի լրագրի և Պօլսի Թաղթակիցը ասում է. «Զէյթուն-փաշային շքանշան նշանակելը, ելել է նոյեմբերի վերջին և հետևաբար է փաշայի վերջին «հերոսական արշաւանքներին»։ Իսկ Թիւրքաց կառավարութիւնն ասում է, որ երբ Թէ նոր շքանշանը բոլորովին համապատասխանէ Զէյթուն-փաշայի գիւղորական գործերին։ Այս պատճառաբանութիւնը բոլորովին անհիմն է, որովհետև Զէյթուն-փաշան չի պատկանում Թիւրքաց յայտնի «զօրավարների» խմբին, և սա պէտք է նաև կոտորէր մի քանի հազար հոգի, որ ասա սրա անունը «յայտնի» դառնար։

—

Կ. Պօլսից հաղորդում են Լոնդոնի լրագրներին, որ երզրում ռուսաց, ֆրանսիական և անգլիական հիւպատոսները երբեք անձամբ չեն դնալու Սասուն մասնակցելու Հայաստանում կատարած բարբարոսութիւնների գործը քննող մասնախմբին, այլ պիտի ուղարկեն պատգամաւորներ, որոնք միայն պիտի հսկեն Թրքական քննող մասնախմբի գործունէութեան վրայ, բայց բոլորովին չըպիտի խառնուեն այդ մասնախմբի ոչ գործերին, ոչ էլ նրա կազմած հաշիւներին։ Մասնախմբի նիստերը հաւանական է, որ կայանան Մուշում։

—

Ասում է, որ Թիֆլիսը սրտատրոփ սպասում էր վերհասու Հայրիկի այցելութեանը։ Այժմ լսւում է, որ վաղը ամսոյս 26-ին երկուշաբթի առաւօտեան առանձին գնացքով Ազատ-փայից կըժամանէ բաղաքս։

—

Ամսոյս 19-ին, երկուշաբթի օրը, Խօլճանքում կատարուեցաւ Հոգևոր-դպրաց՝ Հանգուցեալ Գրիգոր Արծրունու մահուան երկրորդ տարեդարձի առիթով։ Այդ օրը Խօլճանքի եկեղեցում հանդիսաւոր յիշատակի համար պատարագ մատուցեցաւ։ պատարագիչն էր գերապատիւ Տէր Պետրոս Սահակեանն, որ պատարագ էր յետոյ մի շատ սրտառուչ քարոզ խօսեց Գրիգոր Արծրունու գործունէութեան մասին։

—

Այսօր, երեկոյեան ժամը 7-ին քաղաքային խորհրդարանի դահլիճում կայանալու է Բարեգործ. Ընկ. ընդհանուր ժողովը։

—

Պետերբուրգի դումայի, ընտրեց հաղորդում են լրագրները, վճռել է յանձնել ֆրանսիական պատգամաւորին մի գիրք՝ հայերի ցաւակցութիւնը և վճռել է դահլիճում կանգնեցնել արձանի կիսաքանդակ։

—

ԱՅՆ ԱՅՆՔ

Եմիլ Զօլային Հռոմում պատրաստելու համար ընդունելութեան համար շատ արիստոկրատական ընտանիքներ անհրաժեշտ դամակներ են տալել, որոնց մի քանիսը ուժ են նրանից, եմիլ Զօլային պիտ հերքեր և անբարոյական մարդուն համարձակուել են ընդունել և ձեռք սեղմել։

—

Երաժշտագէտ Զ. Վերդին հաւաքել է իր տասը միլիոն ֆրանկ կարողութիւնը մի ապահովագրան շինելու՝ 200 դառամեայ երգիչների և երաժիշտների համար։

—

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Բաժանորդ. Դ. Հ. Չինք տալագրելու՝ նրանք, որոնք տուրքը գոբան էլ շահատաժ են ուզում գործելու, նրբանք, որոնք երանց ամրողջ անցկալով մի գաղափար գործը են, այդպիսիներին արհամարհանքն էլ շատ շատ է։

Խմբագիրը Հրատարակիչ
ՏԻԳՐԱՆ ՆԱԶԱՐԵԱՆ

ԲԱՑՒԱԾ Է 1895 Թ. ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐ.

ԱՐԱՐԱՏ

Կրօնական, բարոյական, պատմական, բանասիրական և ազգային ամսագիր. տարեկան գինը 4 ր.

Հասցէն՝ Вагаршапатъ, редакція жур. „Араратъ“.

VII Г. НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ VII Г.

ежедневная газета

условія подписки съ доставкой и пересылкой

На 12 м. 10 р., на 6 м. 6 р. на 3 м. 3 р. 50 к. на 1 м. 1 р. 50 к., заграницу 17 р., на полгода 9 р. Подписка и объявленія принимаются въ конторѣ „Нов. Обозр.“ Тифлисъ. Барятинская ул. д. №8

ՄՈՒՐՃ

Ամսագիր—է. տարի, 1895։
Բաժանորդագինն է՝ 10 րուբլի։
Հասցէն՝ Тифлисъ, редакція журнала „МУРЧЪ“. TiflisR, édaction de la revue „MURTCH“.

23-րդ տ. ՄՇԱԿ 23-րդ տ.

Գրականական և քաղաքական լրագիր, հրատարակւում է Թիֆլիսում նոյն ուղղութեամբ։ Մշակի տարեկան գինը 10 ր., կէս տարւանը 6 ր., ամսական 1 ր։

Հասցէն՝ Тифлисъ. ред. „Мшакъ“ Tiflis, Réd. du journal arménien «Mschak».

50 Г. КАВКАЗЪ 50 Г.

Редакторъ-издатель Ю. П. МИЛЮТИНЪ

подписная цѣна

	город.	иногород.	заграниц.
На годъ	11 р. 50 к.	13 р.	18р. 40 к
„ 6 мѣс.	6 „	7 „	10 „
„ 1 „	1 „ 50	1 „ 75 к.	2 „

Подписка и объявленія принимаются въ конторѣ „Кавказа“, Тифлисъ, Дворцовая ул. д. Т. Дворян. З. банка.

ԲԱԶՄԱՎԷՊ

Ամսագիր—ԾԳ. ՏԱՐԻ. 1895։
Բաժանորդագինն է՝ 10 ֆր. (4 ր.)
Հասցէն՝ Rédaction de la Revue «BASMAVEP» Venise (Italie), St. Lazare.

ՄԱՄԻՍ

Երկշաբաթաթերթ։—ԽԴ. տարի, 1895։
Բաժանորդագինն՝ 50 դրուշ։
Հասցէն՝ Յովհ. էֆ. Արամեան, կենդրոնական գրատուն, Կ. Պոլիս, Զաքմագճըլար թիւ 53։

Թ.տ. ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՅ Թ.տ.

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԱՐՒԵՍՏԱԳԻՏԱԿԱՆ

Հրատարակութիւն Վիէննայի Մխիթարեան ուխտի։

Տարեկան 10 ֆռ., Ռուսաստանի համար 4 ր., 6 ամիս 2 ր. 50 կ., ամիսը 50 կ.

Հասցէն՝ Rédaction de la Revue „Handess“. Vienne. VII|2 Mechitaristengasse, 4.

ՀԱՅՐԵՆԻՔ

Օրագիր.—ԻԶ. տարի, 1895։
Բաժանորդագինն է՝ (300 Թուոյ համար) 25 ֆրանկ։
Հասցէն՝ Rédaction du journal „HAYRENIK“ Galata, Constantinople (ancien local de la Banque Imp. Ottomane).

ГОДЪ X-Й ЗВѢЗДА ГОДЪ X-Й

ИЛЛЮСТРИРОВАННАЯ ХРОНИКА ТЕКУЩИХЪ СОБЫТІЙ ЕЖЕНЕДѢЛЬНЫЙ ХУДОЖ.-ЛИТЕРАТУРН. ЖУРНАЛЪ

СЪ ПРИЛОЖЕНІЕМЪ КНИГЪ ЕЖЕМѢСЯЧНАГО ЛИТЕРАТУРНАГО ЖУРНАЛА

Журналъ „ЗВѢЗДА“ поставилъ своею главною задачею быть **ИЛЛЮСТРИРОВАННЫМЪ ОБОЗРѢНІЕМЪ** текущихъ политическихъ и общественныхъ событій, отмѣчая въ иллюстраціяхъ, рисункахъ, портретахъ и проч. всякое выдающееся явленіе каждой страны, отдавая при этомъ первое мѣсто отечественной русской жизни.

Важнѣйшимъ событямъ будутъ посвящены экстренные №№

Художественнымъ отдѣломъ завѣдываетъ художникъ В. П. Овсяниковъ.

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: **5 РУБЛЕЙ** безъ доставки. **ШЕСТЬ РУБЛЕЙ** съ доставкою и пересылкою во всѣ города Россійской Имперіи. Допускается разсрочка: при подпискѣ 2 р., къ 1 Мая 2 р., и—1 Сентября остальные.

52 ЕЖЕНЕДѢЛЬНЫХЪ №№ каждый въ 24 страницы журнальнаго формата СЪ ИЛЛЮСТРАЦІЯМИ.

12 КНИГЪ ЕЖЕМѢСЯЧНАГО ЛИТЕРАТУРНАГО ЖУРНАЛА каждая книга объемомъ болѣе 240 стр. больш. форм.

12 №№ МОДНАГО ЖУРНАЛА въ годъ до 500 рис. съ прилож. ДВѢНАДЦАТИ ЛИСТОВЪ выкроекъ, узоровъ и вышив.

Въ 1895 г. въ журналѣ «ЗВѢЗДА» будутъ напечатаны слѣдующія произведенія:

Соловьевъ, Всев. Серг.—Истор. повѣсть „Недоразумѣніе“.
Полонскій: Я. П.—„Изъ воспоминаній“.
Маминъ-Сибирякъ.—Повѣсть.
Ясинскій, І. І.—Повесть „Три портрета Пелагеи Ивановны“.
Потапенко, И. Н.—Пов. „Гордость семьи“.
Баранцевичъ. К. С.—Повѣсть.
Пронскій, Сергѣй,—Фантастическій разсказъ „Мраморная роза“.
Мережковскій, Д. С.—Статья „Новый идеализмъ“.
Гиппіусъ, З. Н.— Разсказъ „Зло“.
Фофановъ, К. М.—Разсказъ „Рога“.
Каразинъ, Н. Н.—Разсказъ „Честь возстановлена“.
Бѣжецкій, А. Н. (Масловъ)—Повѣсть.
Тихоновъ. В. А.—Пов. „Ликошниковъ.
Коропчевскій, Д. А. (Таранскій)—Романъ „Любовь- призракъ“.
Чюмина, О. Н.—Ром. „Молодые побѣги“.
Зарinъ, А. Е. Романъ „Исторія одного гардероба“.
Елисѣевъ, А. В. Д-ръ. Очерк. „По Японіи“.
Сафоновъ, С. А.—Поэма „Призраки“.
Максимовъ. А. Я.—Разсказъ. „Не судилъ Богъ“.
Леманъ, А. И.—Романъ „Темныя силы“.
Свѣтловъ, В. А.—Повѣсть „Ядъ Локусты“.
Астафьевъ, С. Л. Историч. романъ „Сандомирская панна“.

А также стихотворенія: *Полонскаго, Я. П. Майкова, А. Н. Фофанова, К. М. Величко, В. А. Мережковскаго, Д. С. Михаловскаго, Д. Л. Льдова, К. Л. Сафонова, С. А. Талина, Ф. Е.* и другихъ.

12 КНИГЪ ПРИЛОЖЕНІЙ

БУДУТЪ ЗАКЛЮЧАТЬ ВЪ СЕБѢ:

ДВѢНАДЦАТЬ ИЗБРАННЫХЪ РОМАНОВЪ

лучшихъ иностранныхъ авторовъ всѣхъ странъ:

Франція—Альфонсъ Додэ.—„Приключенія Тартарена изъ Тарасконы“.
Англія.—Уилькъ Колзинзъ.—„Лунный камень“.
Германія.—Георгъ Эберсъ—„Слово“.
Швеція и Норвегія.—Бьернстернъ-Бьернсенъ.—„На Божьемъ пути“.
Данія.—Іонасъ Ли.—„Современная Ніобія“.
Венгрія.—Мавръ Іокай.—„Божья воля“.
Польша.—Елиза Ожешко.—„Миртала“.
Италія.—Габріэлъ Анунцію.—„Невинная жертва“.
Испанія.—Сервантесъ—„Донъ-Кихотъ“. Полный переводъ въ 2-хъ книгахъ.
Америка.—Маркъ Твенъ.—„Приключенія Фина Гипперберпна“ и наконецъ.

РОСКОШНЫЙ АЛЬБОМЪ

Съ иллюстраціями ДОРЭ, представляющій собою

Собраніе басенъ ЛАФОНТЕНА,

отпечатанный на веленовой бумагѣ, въ форматѣ журнала „ЗВѢЗДА“, въ переводахъ: Крылова, Измайлова, Димитріева, Хемницера, Мережковскаго, Лихачева. Коринфскаго, Силина, Зарина и друг.

Контора и редакція журнала «ЗВѢЗДА» Спб. Стремянная ул., собств. д. № 12.

Завѣдывающій литературною частью *А. Е. Зарinъ.* За редактора издатель *Петръ Сойкинъ.*

ЖИВОПИСНАЯ РОССІЯ

Отечество наше въ его земельномъ, историческомъ, племенномъ, экономическомъ и бытовомъ значеніи. Полное описаніе Россійской Имперіи въ 12-ти большихъ переплетенныхъ томахъ in-folio

Подъ редакціей сенатора П. П. Семенова, вице-предсѣдателя Императорскаго Русскаго Географическаго Общества.

Значеніе этого капитальнаго изданія, способъ полученія его подписчиками „Нови“ безплатно и порядокъ, въ которомъ высылаются томы „ЖИВОПИСНОЙ РОССІИ“:

I. Значеніе „Живописной Россіи“.

ЗАДУМАННОЕ подъ заглавіемъ „Живописная Россія“, обширное художественно-литературное описаніе Россіи было дѣломъ горячаго стремленія къ тому, чтобы доставить каждому русскому искренно любящему свое отечество, полную возможность ознакомиться съ Россіею во всемъ разнообразіи проявленій ея внутренней и внѣшней жизни.

Основная цѣль изданія—насколько ее возможно выразить въ немногихъ словахъ, состояла въ томъ, чтобы дать яркое изображеніе живымъ словомъ и рисункомъ разно-

образнѣйшихъ картинъ природы нашего необъятнаго отечества, а равно—и типовъ населяющихъ его разноплеменныхъ народностей; описать ихъ нравы, одежды и жилища; очертить ихъ бытъ, промышленность, торговлю и все вообще экономическое положеніе; познакомить съ ихъ вѣрованіями, преданіями, былинами, пѣснями и разными другими проявленіями духовной жизни. Все это, понятно, требовалось освѣтить исторически, т. е. въ прошломъ и настоящемъ, обязательно притомъ въ общедоступной формѣ.

Такимъ образомъ, и по общей программѣ, и по способу исполненія, „Живописная Россія“ безспорно представляетъ изданіе безпримѣрное въ міровой литературѣ Несравненно легче, конечно, издать „Живописную Германію“, Францію“, „Англію“ или „Италію“, чѣмъ „Живописную Россію“. Тамъ мы находимъ массу готоваго матеріала, художественнаго и литературнаго. Значитъ, стоитъ только рѣшиться на затраты, собрать этотъ матеріалъ, поручить группировку его двумъ-тремъ талантливымъ сотрудникамъ—и изданіе обезпечено.

Совсѣмъ иного рода дѣло представляетъ собою изданіе „Живописной Россіи“. Чтобы описать такую колоссальную страну, какъ Россія, слишкомъ мало притомъ изученную,—недостаточно усилій нѣсколькихъ самыхъ опытныхъ писателей. По этому къ участію въ составленіи „Живописной Россіи“ пришлось привлечь целые десятки знатоковъ отдѣльныхъ мѣстностей, а равно и всѣ лучшія литературныя, ученыя и художественныя русскія силы. Для изученія же нѣкоторыхъ мѣстностей Россіи приходилось даже спеціально отправлять на мѣсто людей, отъ которыхъ можно было ожидать всесторонняго и талантливаго исполненія порученнаго имъ дѣла.

Когда значительная доля всего литературнаго матеріала для „Живописной Россіи“ была уже собрана; когда этотъ матеріалъ представлялъ собою десятки картоновъ, а матеріалъ художественный занималъ уже цѣлую комнату—предстояло еще сдѣлать изъ всего этого строгій выборъ, соотвѣтствующій достоинству самаго труда, а затѣмъ привѣсти отдѣльныя части его въ должное соотвѣтствіе, поставить ихъ въ тѣсную связь другъ съ другомъ. „Живописной Россіи“ нуженъ былъ редакторъ, которому бы такая громадная работа была по силамъ. Эту тяжелую работу принялъ на себя сенаторъ П. П. Семеновъ, вице-предсѣдатель Императорскаго Русскаго Географическаго Общества, извѣстный своими научными трудами. Можно смѣло сказать, что никто въ Россіи не могъ бы лучше его посодѣйствовать осуществленію идей „Живописной Россіи“ и ея воплощенію въ видѣ обширнаго, правильно сгруппированнаго труда.

II. Способъ полученія всѣхъ 12-ти томовъ „Живописной Россіи“ подписчиками „Нови“ БЕЗПЛАТНО.

Такъ явилось на свѣтъ Божій единственное въ міровой литературѣ изданіе „Живописной Россіи“, дающее полную возможность каждому, желающему знать свое отечество, познакомиться съ нимъ во всѣхъ его подробностяхъ. Исполнивъ это патріотическое дѣло, издатели „Живописной Россіи“ пошли еще дальше въ отношеніи содѣйствія русскимъ людямъ къ ознакомленію со своимъ отечествомъ: они выдаютъ ДАРОМЪ это капитальнѣйшее и единственное во всей европейское литературѣ изданіе, необходимое каждой истинно русской семьѣ, но которое большинству недоступно было до сихъ поръ, въ виду высокой стоимости его, такъ какъ продажная цѣна каждаго тома въ переплетѣ и съ пересылкою 25 руб., цѣна же всѣхъ 12-ти томовъ 300 руб. Для того, чтобы получить БЕЗПЛАТНО полное изданіе „Живописной Россіи“, необходимо лишь быть подписчикомъ „Нови“ ВЪ ТЕЧЕНІЕ ШЕСТИ ЛѢТЪ, ПРИЧЕМЪ БЕЗРАЗЛИЧНО, какого именно года началась подписка—съ 1893, 1894 или 1895 г. Въ каждомъ новомъ подписномъ году подписчики „Нови“ получатъ БЕЗПЛАТНО по двѣ книги „Живописной Россіи“ въ одинаковыхъ роскошныхъ переплетахъ, пока въ ихъ руки БЕЗПЛАТНО не перейдутъ всѣ 12 томовъ этого колоссальнаго изданія. т. е. полнаго описанія всего нашего отечества.

III. Порядокъ, въ которомъ высылаются томы „Живописной Россіи“ подписчикамъ „Нови“, и разъясненіе редакціи лицамъ, желающимъ получать томы въ послѣдовательномъ порядкѣ ихъ нумераціи.

Каждый изъ 12-ти томовъ „Живописной Россіи“ представляетъ собою вполнѣ самостоятельное, законченное описаніе одной какой либо обширной территоріи Россійской Имперіи. Въ общемъ, какъ извѣстно, Имперія наша подраздѣляется на двѣ главныя части, довольно рѣзко отличныя другъ отъ друга: на центральную часть и окраины. Въ виду того, что окраины подвержены наиболѣе быстрымъ измѣненіямъ, да при томъ еще наиболѣе извѣстны русскому отечеству,—въ порядкѣ выпуска въ свѣтъ книгъ „Живописной Россіи“ оказалось необходимымъ отдать предпочтеніе окраинамъ, передъ центральною частью Имперіи. Вотъ причина, почему первыми изъ числа изданныхъ и высылаемыхъ подписчикамъ „Нови“ книгъ являются, между прочимъ, томы, посвященные Финляндіи, Прибалтійскому краю, Кавказу, Западной и Восточной Сибири и Русской Средней Азіи. Общій же порядокъ нумераціи всѣхъ 12-ти томовъ основанъ конечно, на географическомъ и политическомъ подраздѣленіи Россіи, но это не имѣетъ никакого значенія въ отношеніи содержанія отдѣльныхъ томовъ, потому что каждый изъ нихъ представляетъ собою—какъ сказано выше—совершенно самостоятельное и законченное цѣлое.

Въ виду разъясненныхъ обстоятельствъ, подписчики „Нови“ получаютъ томи „Живописной Россіи“ не въ послѣдовательномъ порядкѣ ихъ нумераціи, не по порядку нумеровъ съ 1-го до 12-го, а по очереди ихъ выпуска въ свѣтъ: т.-е. сначала описаніе малоизвѣстныхъ окраинъ Россіи, а затѣмъ уже описаніе центральныхъ губерній. Въ отношеніи-же высылаемыхъ подписчикамъ томовъ въ редакціи ведется самая тщательная регистрація, такъ что никакой ошибки произойти не можетъ, и каждый подписывающійся въ теченіе шести лѣтъ на „Новь“ получитъ исправно полное изданіе „Живописной Россіи“, т.-е. всѣ 12-ть томовъ.

Многія лица, желающія подписаться на „Новь“ только съ 1895 г. и не состоявшіе подписчиками въ 1893 и 1894 г., обращаются въ редакцію съ вопросомъ: не могутъ-ли они купить отдѣльно тѣ четыре тома „Живописной Россіи“, которые выданы безплатно подписчикамъ „Нови“ въ 1893 и 1894 году, предполагая, очевидно, что томы эти служатъ какъ бы началомъ высылаемыхъ въ 1895 году томовъ „Живописной Россіи“ и что чтеніе этихъ послѣднихъ неудобно безъ предыдущихъ четырехъ книгъ. Въ виду этого редакція „Нови“ считаетъ нужнымъ разъяснить, что каждый томъ „Живописной Россіи“, какъ сказано выше, представляетъ собою вполнѣ самостоятельное и законченное цѣлое, т.-е. заключаетъ въ себѣ полное описаніе одной какой-либо территоріи Россіи, не имѣетъ непосредственной и обязательно, связи съ предыдущими или послѣдующими томами изданія, такъ что, слѣдовательно каждый томъ можетъ читаться совершенно отдѣльно. Кромѣ того, пріобрѣтеніе покупкою четырехъ книгъ „Живописной Россіи“ было бы сопряжено для подписчиковъ „Нови“ съ совершенно излишнею для нихъ значительною тратою денегъ въ виду того, что помимо высокой стоимости самыхъ книгъ (цѣна 80 руб.), пересылка ихъ по почтѣ должна обойтись отъ 5 до 10 рублей. Между тѣмъ всякій подписывающійся на „Новь“ въ теченіи шести лѣтъ получитъ БЕЗПЛАТНО и безъ всякой доплаты за пересылку всѣ 12 томовъ „Живописной Россіи“, въ томъ числѣ, понятно, и тѣ четыре тома, которые высылались подписчикамъ „Нови“ въ 1893 и 1894 г.

КРОМѢ ДВУХЪ НОВЫХЪ ПЕРЕПЛЕТЕННЫЯ КНИГЪ
ЖИВОПИСНОЙ РОССІИ
Подписчики „НОВИ“ получаютъ въ 1895 году
БЕЗПЛАТНО
12 ПЕРЕПЛЕТЕННЫХЪ ТОМОВЪ
НОВАГО ВТОРАГО ИЗДАНІЯ
ПОЛНАГО СОБРАНІЯ СОЧИНЕНІЙ
А. Ѳ. ПИСЕМСКАГО,

ГОДОВАЯ ПОДПИСНАЯ ЦѢНА на журналъ „НОВЬ“ со всѣми безплатными преміями и приложеніями съ пересылкою во всѣ мѣста Россійской Имперіи безъ всякой доплаты за пересылку премій: *14 р.*

Допускается подписка на „НОВЬ“ съ разсрочкою платежа на слѣдующихъ условіяхъ:

I. Для частныхъ лицъ, подписывающихся на одинъ экземпляръ: При самой подпискѣ высылается или вносится не менѣе двухъ рублей, а тѣмъ предоставляется на усмотрѣніе подписчика высылать или по 1 рублю ежемѣсячно, или по 2 рубля каждые два мѣсяца, или по 3 рубля каждые три мѣсяца, или наконецъ, по 4, 5, 6, 7 рублей каждые четтыре, пять, шесть, семь мѣсяцевъ—до полной уплаты всей годовой подписной цѣны, т.-е. 14 рублей. **Безплатныя преміи, т.-е. 12 переплетенныхъ томовъ сочиненій Писемскаго и 2 новыя переплетенныя книги „Живописной Россіи“,** высылаются или выдаются подписчику только **по уплатѣ всѣхъ 14 рублей.**

II. Для казенныхъ и общественныхъ учрежденій, подписывающихся на нѣсколько экземпляровъ: При самой подписке высылаются или вносятся **за каждаго подписчика не менѣе 4 рублей.** За тѣмъ слѣдующіе взносы денегъ могутъ быть производимы частями и въ сроки по усмотрѣнію самаго учрежденія, съ тѣмъ, однако, непремѣннымъ условіемъ, чтобы деньги за годовую подписку всѣхъ подписчиковъ были полностію уплачены не позже 1-го октября 1895 году. Учрежденія, ке выславшія всѣхъ денегъ къ этому сроку, лишаются права получить безплатныя премія. **Безплатныя преміи, т.-е. 12 переплетенныхъ томовъ сочиненій Писемскаго и 2 новыя переплетенныя книги „Живописной Россіи“,** высылаются и выдаются подписчикамъ только **по уплатѣ всѣхъ 14 рублей.**

Съ требованіями просятъ обращаться **въ книжные магазины Товарищества М. О. Вольфъ, С.-Петербургѣ, Гостинны дворъ, № 18, въ Москвѣ—Кузнецкій мостъ № 12 или въ Главную контору журнала „Новь“, въ С.-Петербургъ, Вас' островъ, 16-я линія, собсв. домъ, № 5.**

Редакторъ-издатель А. Н. ВОЛЬФЪ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ԲԱՐԵԳՈՐԾ. ԸՆԿ. խորհուրդը յայտնում է սրանով ի գիտութիւն ընկերութեանս անդամներին, որ այս դեկտեմբեր ամսի 25-ին կիւրակի օր, երեկոյեան ժամը 7-ին Գումայի դահլիճում նշանակուած է ընդհանուր ժողով, որի պարապմունքի առարկաները լինելու են— 1) ընկերութեան՝ 1893 թ. ընդհանուր, այն է կենդրոնի և ճիւղերի հաշուի քննութիւնը հաստատութիւնը: 2) Վերաստուգող յանձնաժողովների զեկուցումները կենդրոնի և ճիւղերի հաշիւների մասին:

Ընկերութեան 1893 թ. տեղեկագիրը տպուած լինելով՝ անդամները կարող են մի մի օրինակ ստանալ խորհրդի գրասենեակից, որ գտնւում է Սէրգիեւսկայա փողոցում, տուն Ալիխանեանի № 19, և կանխօրէն ծանօթանալ նրա բովանդակութեան հետ:

2—2

ՏՊԱԳՐԻԼ ԵՆ ԵՒ ԼՈՅՍ ՏԵՍԼ

Բագւի «ԱՐՕՐ» տպարանի Հրատարակած

ՕՐԱՑՈՑՔՆԵՐ 1895 Թ.

I

Ծոյլ օրացոյց: Փոքրագիր պատկերազարդ հրատարակութիւն, զեղչելի թղթի վրայ, մաքուր տպագրութիւն: Բացի օրացոյցից պարունակում է իր մէջ: վիճակագրական, ժամանակագրութիւն, յիշատակարան առաջին նահատակութիւնները գրելու համար և յատուկ լուսանցք, որի մէջ ամփոփուած են տասն հատ կենսագրութիւններ՝ Հայր Արսէն Ս. Բագրատունի, Մկրտիչ Պէշիկթաշլեան, Խաչատուր Աբովեան, Միսաէլ Էմին, Գեորգիւզ Պատկանեան, Գրիգոր Աղթամարցի, Րաֆֆի, Դամատեան Թէլպա, Մերկոնց և Պետրոս Ադամեան: Կենսագրութիւնները կցուած են այդ գործիչների վաթրիկ պատկերները:

ԳԻՆԸ 15 ԿՈՊԵԿ:

Մեծագիր չքեղ հրատարակութիւն

Բովանդակութիւն. I) Օրացոյց. II) † Կայսր Ալեքսանդր III Մահագուցակ (պատկերով), III) Կայսր Նիկոլայ II (երկու պատկեր), Թագուհի Կայսերուհի Ալեքսանդրա Ֆեօդորովա (պատկեր), IV) Ժամանակագրութիւն, V) Վիճակագրութիւն Կովկաս և Անդրկովկաս. վարչական բաժանումները, ազգաբնակութիւն, նշանաւոր քաղաքները և գիւղերը լեռնային բարձրութիւնները, հաղորդակցութեան ճանապարհները և այլն, VI) Տեղագրական—Թիֆլիս, նրա անցեալը և ներկան (պատկերներով): VII) Տարեգրքեր յիշատակներ. 1) Թիֆլիսի աւերումը (հազիւագտնելի աւելով), 2) Շահբուլաղի պաշարումը (Ղարաբաղցի Վանի իւզբաշու քաջագործութիւնը),3) Շամիլը—Դաղստանի իմամ (Շամիլի կենսագրութիւնը, դրօնները, պատկերներով). 4) Տաճկահայերի ահմանագրութիւնը (պատմական տեսութիւն, 35 ամեակի աւելով) 5) «Հիւանդասէրների» վերջը (տեսութիւն Սան Ստեֆանոյ նազարեանի գործունէութեան, պատկերով),6) Ներսէս պատրիարքի մահը (տասնամեակի աւելով, Ներսէսի մեծագիր պատկերով): VIII) Տարեգրութիւն (տեսութիւն հայկական կեանքի, 1893—1894 թ.):

ԳԻՆԸ 70 ԿՈՊ.

Իբրև յաւելուած մեծագիր օրացոյցին շուտով կը հրատարակուի պատկերազարդ «Մեր գործիչները» վերջագիր գրքի I հատորը,

Յանկացողները պիտի դիմեն Баку. типографія „Ароръ“.

5—4

ԲԱՑԻԱՆ Է 1895 Թ. ԲԱԺԱՆՈՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

հատկերազարդ ԱՂԲԻՒՐ ամսագրի եւ ՏԱՐԱԶ շաբաթաթերթի կրնիրատարակիւին նոյն ուղղութեամբ, ծրագրով եւ դիրքով

ԱՂԲԻՒՐԸ լոյս է տեսնում իւրաքանչիւր ամիս 2—3 տպագրական թերթ, իսկ ՏԱՐԱԶԸ կիրակի օրերը, շաբաթը մի անգամ 1—2 թերթ, տարեկան 48—50 №№

ԱՂԲԻՒՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԱՄՍԱԳՐԻ ԾՐԱԳԻՐԸ

Ա. *մանկական բաժին.* Մանրամասն, զուարճալի, հետաքրքրական, հետաքրքրական, հետաքրքրական, հետաքրքրական եւ այլն:

Զուարճալիք. Մանկական, փիլիսոփայական, շախմատի եւ այլ խաղեր, բնագիտական, թատրոնական գրքեր, հետաքրքրական, հետաքրքրական, հետաքրքրական, հետաքրքրական

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 20 ՄԱՐՏԻ 1881 Թ.

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ „ՌՕՍՍԻԱ“

Ս. Պետերբուրգում Большая Морская, № 37.

Ամբողջապէս վճարուած հիմնական դրամագլուխն 4,000,000 ռուբլի.
Պահեստի դրամագլուխն . . . . . 16,500,000 „

Գումարն . . 20,500,000 ռուբլի.

«Ռօսսիա» ընկերութեան տոկոսաբեր թղթերը պահւում են պետական բանկում:

Ընկերութիւնը ընդունում է՝

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Նուազեցրած վճարումներով (պրեմիա) և նոր-առանձին շահաւէտ պայմաններով, այսինքն.

1) Ապահովագրում է մահուան դէպքում (ապահովութիւն ընտանիքների, զերեզմանատան և այլն):

2) Ապահովագրում է կենդանութեան ժամանակ (ծերութեան համար դրամագլուխ, աղջկերանց համար օժիտ, և այլն):

3) Ապահովագրում է եկամուտները (թոշակ, (պէնսիա) ծերութեան ժամանակ, այրի կանանց և երեխաների համար աննդագրամ (ստիպենդիայ) և այլն):

Ապահովագրած գումարը վճարւում է և համաճարակ հիւանդութիւններից առաջացած մահուան դէպքում:

ԴԻՄԱՂԴ ԴԷՊԻ ՑԱՒԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ինչպէս առանձին անհատների նոյնպէս և հաւաքական անձանց ապահովագրութիւնները՝ այն է, գործարաններում ծառայողների, բանուորների և այլն.

ՀՐԴԵՀԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն տեսակ շարժական և անշարժ կալքերի (շինութիւնների, կահ-կարասիքի, խանութների, ապրանքների, մեքենաների և այլն):

ԱՊՐԱՆԱՑ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Գետային, ծովային, ցամաքային, ապահովագրութիւններ նաւերի.

Մանրամասն տեղեկութիւններ թէ գրաւոր և թէ բերանացի կարելի է ստանալ ընկերութեան վարչութիւնից, որ գտնւում է Ս.-Պետերբուրգում (Большая Морская, № 37) և ռուսաց տէրութեան զանազան քաղաքներում գտնուղ գլխաւոր Գործակալութիւններից և Գործակալներից:

Ընկերութեան գլխաւոր գործակալութիւնները գտնւում են հետևեալ քաղաքներում.

Աբօում, հասցէն на Слотсгатанъ № 1.
Վարշավայում ,, на Нецалой ул., № 8.
Վիլնայում ,, на Каѳедральной пл., въ домѣ князя Жагеля.
Վիբօրգում ,, на углу Екатерининской и Новой Портовой улицъ, Фэрэнингсбанкъ.
Գելսինգֆորսում ,, на Сёдра Магазинсгатанъ, д. № 2.
Կիևում ,, на Институтской ул., въ домѣ Международнаго Банка.
Կուրսկում ,, на Херсонской ул. д. Калфогло.
Մոսկվայում ,, на Бол. Лубянкѣ, въ д. Ивановскаго Монаст.
Օդեսսայում ,, на Пушкинской ул., д. Клеймана № 5.
Օրենբուրգում ,, на Троицкой ул., д. Филиппова.
Րիգայում ,, на Площади Ратуши, д. № 3.
Րոստովում Դօնի վրայ на углу Большой Садовой ул. и Большаго проспекта. д. Мелконова-Езекова. № 79.
Սարատովում ,, на углу Нѣмецкой и Александровской ул., д. Блюма.
Թիֆլիսում ,, на Сергіевской ул., д. № 6.
Տոմսկում ,, на Почтамтской ул., д. Пушникова.
Տիումենում ,, въ Сибирскомъ Торговомъ Банкѣ.
Խարկովում ,, на Московской ул., въ д. Темпинской.

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

գտնւում են պետութեան բոլոր նահանգական և ուրիշ նշանաւոր քաղաքներում:

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՎԿԱՍԻ և ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍԻ համար, գտնւում է՝

ՏՓԽԻՍՈՒՄ. Սերպիևսկայա փող. № 6.

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն լուսաւորեալ երկիրների նշանաւոր անտեսագէտների կարծիքով, և նոյն իսկ գիտնականների համոզմունքով կեանքի ապահովագրութիւնը մի հզօր միջոց է ամեն մի ընտանիքի դրութիւնը բարեփոխելու և հետևապէս ժողովրդի հարստութիւնը բազմացնելու:

Ֆրանսիայում, Անգլիայում, Գերմանիայում, Աւստրիայում և այլն, կեանքի ապահովագրութիւնը հասել է այն աստիճանի զարգացման, որ համարեա ամեն մի ընտանիք ապահովագրական վկայագիր (պօլիս) ունի:

Ռուսաստանում ևս օրէցօր սկսում են ըմբռնել այս տեսակ ապահովագրութեան օգուտը:

«Ռօսսիա» ապահովագրական ընկերութիւնը իւր ձեռնարկութիւնների մէջ մտցրեց և կեանքի ապահովագրութիւնը յայտ, ընդունելի և օգտաւէտ պայմաններով ու նոր տեսակ հանրամատչելի ձևերով:

Ս.ե. 31-ն դեկտեմբերի 1893 թ. «Ռօսսիա» ընկերութիւնը ապահովագրել է 28,246 անձինքների կեանքը 75,621,010 ռուբ. գումարի:

Մանրամասն բրօշիւրներ ապահովագրական բոլոր ճիւղերին վերաբերեալ կարելի է ձրիապէս ուղարկել ցանկացողներին, որոնք դիմում են կամ գլխաւոր վարչութեանը, Ս. Պետերբուրգ Большая Морская, № 37 և կամ ընկերութեան վերոյիշեալ գլխաւոր գործակալութիւններին և գործակալներին:

Այսպէս կոչուած յայտարարութիւնը պէտք է կարել և ուղարկել Ընկերութեան Վարչութեան Գլխաւոր Գրասենեակը, որ գտնուում է Թիֆլիսում (Сергіевская № 6), Գրամատարութիւնների կամ Գրասենեակների միջոցով:

„ՌՕՍՍԻԱ“ ՍՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխը կենդանութեան ժամանակ ապահովագրելու, օգտին մասնակցելու և վճարածը (պրեմիա) անմիջապէս յետ սահանալու պայմանով:

ՀԱՐՑՄՈՒՆՔՆԵՐ.

Յայտարարութիւն տուողը ճիշդ և պարզ պէտք է պատասխանէ հետևեալ հարցերին.

1. Ի՞նչպէս է յայտարարութիւն տուողի անունը, օրինակի համար՝ հօր, խնամակալի (ապեկունի) անունը) հայրանունը, ազգանունը և ո՞րտեղ է բնակւում:

Ազգանունն է՝ .....
Անունը և հայրանունն է՝ .....
Կոչումն է՝ (չինովնիկ է, վաճառական է), ...
.....
Բնակութեան տեղն է՝ .....
(քաղաքի անունը, փողոցը, տան №-ը) .....
.....

2. Ի՞նչպէս է ապահովագրուող անձի (օրինակ երեխայի անունը, հայրանունը, ազգանունը, կոչումը և ո՞րտեղ է բնակւում նա:

Եթէ յայտարարութիւն տուողը իր վրայից է համնում ապահովագրել, նա պէտք է կրկին այստեղ տուչին պատասխաններըը:

Ազգանունն է՝ .....
Անունը և հայրանունն է՝ .....
Կոչումն է՝ .....
Բնակութեան տեղն է՝ .....

3. Ապահովագրուող անձի ծննդեան անունը և տեղը

Ծննդեան տեղն է՝ .....
Ծննդեան օրն է՝ .....
Ծննդեան տարին է՝ .....

4. Ո՞րքան գումարի են կամենում ապահովագրել:

5. Ե՞րբ (այսինքն քանի՞ տարուց յետոյ) պէտք է վճարուի ապահովագրուած գումարը:

6. Ի՞նչպէս են կամենում վճարել տուրքը՝ մի տո՞րով կէս տարին մի անգամ, չորս ամիսը մի անգամ, երեք ամիսը մի անգամ, թէ՞ ամսեկան:

Խնդրեմ «Ռ ո ս ս ի ա» ապահովագրական ընկերութիւնից՝ վերոյգրեալ պատասխաններիս հիման վերայ և կանոնագրութեան, ընդհանուր ապահովագրական և ձեր ընկերութեան առանձին պայմանների (— օգուտին մասնակցելու իրաւունքով) համաձայն՝ ինձ հետ ապահովագրական պայման կազել:

Սորա հետ ներկայացում եմ ապահովագրուող անձի տարիքի վկայական (մետրիքականը) ծառայութեան ցուցակը, անցագիրը (պասպորտը) և այլն:

..... ին 18 թ.

Յայտարարութիւն տուողի ստորագրութիւնը ամբողջապէս. .....

Խնդրեմ ընդունել ինձ ձեր ընկերութեան ներկայացուցչի միջոցով ապահովագրել իմ կեանքը հետևեալ պայմանների վրայ, որոնք ես ծանօթ եմ և ընդունում եմ:

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ ԹԱՄԱՆԱԿ

Ամեն ոք հետաւոր մարդու վրայօրէն պարտաւորութիւններէն հարիւրապատիկը իւր և իւր զաւակներէն ապահովելին է.

Այդ պարտաւորութիւնը կատարելու միջոցներն են՝ խնայողութիւն և խնայածի ապահով ու օգտաւէտ դործադրութիւնը.

Ով որ խնայած փողէն կամ եկամուտէն ամենամեծ օգուտը քաղել, պէտք է իւր կեանքը ապահովագրէ կենդանութեան ժամանակ ապահովագրութեամբ ստանալու պայմանով.

Ով որ կամենում է կենդանութեան ժամանակ ապահովագրութեամբ ստանալ պէտք է ընկերութեանը տարեկան (премія) վճարել վճռագրից, կամ տարեկան տարի, իսկ ընկերութիւնը տրա վճարին կվճարի որոշած դումարը պայմանի համաձայն, եթէ ապահովագրուողը տարի վերջը առաջուց տեղեկացած պայմանաժամի լռանալը:

Այս տեսակ ապահովագրութիւնից պէտք է օգուտ քաղեն ընտանեաց հայրերը, խնամակալները և դաստիարակները, որպէս զի փոքրիկ ծախսերով կարողանան իրենց տղիկանց կամ տեղիներին համար լաւ բան պատրաստել:

Նոյնպէս կարելի է տալ գործակիցները ապահովագրելու, որով նա ժամանակով կարող է տեղծել իւր անկախ դրութիւնը, կամ իւր ուղումը շարունակել, կամ օգտուել փողով պարտատէրը զինուորական ծառայութեան միջոցին:

Հաստատուր անձինք այս տեսակ ապահովագրութիւնով կարող են խելացի և օգտակար կերպով ապահովել իրանց ծերութիւնը.

ԱՌԱՆՁԻՆ ԶԵՒՆՏՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ:

«ՌՈՍՍԻԱ» ընկերութիւնը համաձայն է տարեկան տուրքը ընդունել մասամբ, այն է տարինը երկու, երեք, չորս անգամ, նոյն իսկ ամէն ամիս. «ՌՈՍՍԻԱ» ընկերութիւնը ամենայն տուրքերը կ՚ընդունում:

«ՌՈՍՍԻԱՆ» իւր ապահովագրերը (պօլիս) դրաւ է ընդունում և վերատուութիւն է տալիս:

Այն անձինք, որոնք դադարում են տուրքը վճարելուց, այդպիսիներին «ՌՈՍՍԻԱ» ընկերութիւնը տալիս է նոր պօլիս, բայց պահած դումարի ու այնուհետև ունում երեսգատ որ և է վճարից (§ 12 ընդհատուր պայմաններում)

Կենդանութեան ժամանակ ապահովագրութիւնը ստանալու համար կարելի է ապահովագրուել և այն պայմանով, որ եթէ ապահովագրուղ անձը չսպրի մինչև առաջուց սահմանած պայմանաժամը, (ապահովագրութիւնը ստանալու համար) ընդոր տուրքը յետ տայուի:

Ընկերութիւնը ապահովագրում է կենդանութեան ժամանակ ապահովագրութիւնը ստանալու պայմանով սկսած 300 ռ. 100,000 ռուբլին:

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԶՈՒՏ ԱՐԻՒՆՔԻՆ:

Ով որ «ՌՈՍՍԻԱ» ընկերութեան մէջ ապահովագրում է կենդանութեան ժամանակ ապահովագրութիւնը ստանալու պայմանով, նա կարող է մասնակցել նաև ընկերութեան զուտ օգուտին:

Այդ պատճառու այդ տեսակ ապահովագրութիւնների համար ամենայն տարի առանձին հաշիւներ են պահւում անկախ միւս հաշիւներից և այդ տեսակ ապահովագրութիւնների ստացած զուտ արդիւնքի 50% յետ է ձգւում առանձին մայր դումարի (фонդ) աճելման համար:

Կենդանութեան ժամանակ ապահովագրուողը, որը ցանկանում է մասնակցել նա և ընկերութեան զուտ օգուտներին մէջ, բայց ապահովագրած դումարը ստանալուց, նա և ստանում է այն չափով զուտ արդիւնքը, որ չափով նորան բաժին է ընկնում տասին զուտ արդիւնք ստացուելը սկսում է 3 տարի շարունակ տուրքը վճարելուց յետոյ:

ՍԱԿԱԳԻՆ (ՏԱՐԻՔ)

Ապահովագրութիւն ապահովագումարը կենդանութեան ժամանակ ստանալու, ընկերութեան օգտին մասնակցելու և վճարած ապահովագինը յետ ստանալու պայմանով:

Այս տարիքը ցոյց է տալիս՝ եթէ ինչքան պէտք է վճարել տարեկան, եթէ մէկը կամենում է 1000 ռուբլի ստանալ իւր կենդանութեան ժամանակ, առանց չուշ պայմանաւորուած տարինքը տալելուց յետոյ:

Եթէ ապահովագրուող անձը պայմանաւորուած ժամանակից առաջ մեռնի, վճարած գումարները յետ կըտրուին առանց նոր տոկոսի, անվիջապէս մահանից յետոյ:

Քանի տարեկան է ապահովագրուողը ապահովագրելիս	Քանի տարուց կը վճարուի դրամագլուխը:																								Քանի տարեկան է ապահովագրուողը ապահովագրելիս
Տարիք.	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	Տարիք.
	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	
0—1	85 20	76 20	68 70	62 40	57 —	52 40	48 20	44 60	41 30	38 40	35 90	33 50	31 30	29 40	27 60	26 —	24 40	23 —	21 70	20 50	19 30	0—1
2	85 30	76 30	68 80	62 50	57 10	52 40	48 30	44 60	41 40	38 40	35 90	33 50	31 30	29 40	27 60	26 —	24 40	23 —	21 70	20 50	19 30	2
3	85 40	76 40	68 90	62 60	57 10	52 50	48 30	44 70	41 40	38 50	35 90	33 50	31 30	29 30	27 60	25 90	24 40	23 —	21 70	20 50	19 30	3
4	85 50	76 50	69 —	62 60	57 20	52 50	48 40	44 70	41 40	38 50	35 90	33 50	31 30	29 30	27 60	25 90	24 40	23 —	21 70	20 50	19 30	4
5	85 60	76 60	69 —	62 70	57 20	52 50	48 30	44 70	41 40	38 40	35 90	33 50	31 30	29 30	27 60	25 90	24 40	22 90	21 70	20 50	19 30	5
6	85 70	76 60	69 10	62 70	57 20	52 50	48 30	44 60	41 40	38 40	35 90	33 50	31 30	29 30	27 60	25 90	24 40	22 90	21 70	20 50	19 30	6
7	85 70	76 60	69 10	62 70	57 20	52 50	48 30	44 60	41 30	38 40	35 90	33 50	31 30	29 30	27 60	25 90	24 40	22 90	21 70	20 50	19 30	7
8	85 70	76 60	69 —	62 60	57 10	52 50	48 30	44 60	41 30	38 40	35 80	33 40	31 30	29 30	27 60	25 90	24 30	22 90	21 70	20 50	19 30	8
9	85 70	76 60	69 —	62 60	57 10	52 40	48 30	44 60	41 30	38 40	35 80	33 40	31 30	29 30	27 50	25 90	24 30	22 90	21 70	20 40	19 30	9
10	85 60	76 60	69 —	62 60	57 10	52 40	48 20	44 50	41 30	38 30	35 80	33 40	31 20	29 20	27 50	25 90	24 30	22 90	21 70	20 40	19 30	10
15	85 50	76 40	68 90	62 50	57 —	52 20	48 10	44 50	41 20	38 30	35 60	33 30	31 20	29 20	27 50	25 80	24 30	22 90	21 50	20 40	19 20	15
20	85 40	76 40	68 80	62 40	56 90	52 20	48 10	44 40	41 20	38 20	35 60	33 30	31 20	29 20	27 50	25 80	24 20	22 80	21 50	20 30	19 10	20
25	85 40	76 40	68 80	62 40	56 90	52 20	48 10	44 40	41 20	38 20	35 60	33 30	31 10	29 10	27 30	25 70	24 10	22 60	21 30	20 —	18 90	25
30	85 40	76 40	68 80	62 40	56 90	52 10	48 —	44 30	41 10	38 10	35 50	33 —	30 90	28 90	27 —	25 30	23 70	22 10	20 70	19 50	18 30	30
35	85 40	76 30	68 70	62 30	56 80	52 —	47 80	44 20	40 90	37 90	35 10	32 70	30 40	28 30	26 40	24 60	23 —	21 50	20 —	18 70	17 40	35
40	85 30	76 20	68 50	62 10	56 50	51 70	47 40	43 60	40 20	37 20	34 50	31 90	29 60	27 40	25 50	23 60	21 90	20 30	18 80	17 40	16 10	40
45	84 80	75 70	68 10	61 60	55 90	51 —	46 70	42 90	39 40	36 20	33 40	30 80	28 50	26 30	24 20	22 40	— —	— —	— —	— —	— —	45
50	84 30	75 —	67 30	60 70	55 —	50 10	45 70	41 80	38 30	35 —	32 10	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —	50

Ծանօթութիւն 1. Տարեկան տուրքերը կարելի է վճարել տարեքեն երկու, երեք, չորս անգամ կամ ամէն ամիս էլ. միայն աւելացնել պէտք է 2, 3, 4 կամ 6 տոկոս:

Ծանօթութիւն 2. Կենդանութեան ժամանակ ապահովագրութեամբ ստանալու պայմանով կարելի է ապահովագրուել՝ բոլոր վճարը միանգամից վճարելով: Սորա համար մանրամասն տեղեկութիւնները կարելի է ստանալ ընկերութեան գործակատարներից:

Ծանօթութիւն 3. Ով որ չէ կամենում օգուտից մասն ստանալ, կամ չէ ուզում վճարած ապահովագրերը յետ ստանալ, նա նորան համապատասխան էլ պակաս կըվճարի: Այս տեսակ ապահովագրութեան տարեկան վճարը գործակալի (ագենտի) մօտ կայ:

Ծանօթութիւն 4. Կենդանութեան ժամանակ ապահովագրութեամբ ստանալու պայմանով ապահովագրելու համար բժշկական քննութիւն չէ պահանջւում:

ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ:

ՕՐԻՆԱԿ I.

Մի հայր իւր երկու տարեկան աղջկայ համար ապահովագրում է 4000 ռուբլին, 16 տարուց յետոյ ստանալու պայմանով: Սորա համար նա տարեկան պէտք է 193 ռուբլ. 20 կոպ. վճարի: Երբ աղջիկը 18 տարեկան դառնայ, նա ստանում է 4000 ռուբլին. և բացի դրանից ունի վճարում է այն օգուտ ու մի մասը, որ ընկնում է այդ գումարին տարեկան չորրորդ տարուայ վճարումից: Եթէ ապահովագրուած անձը ժամանակից առաջ մեռնի ընկերութիւնը վերադարձնում է վճարած ապահովագինը առանց տոկոսի:

ՕՐԻՆԱԿ II.

25 տարեկան մի տղամարդ ուզում է «Ռոսսիա» ընկերութեան մօտ իւր կեանքը ապահովագրել կենդանութեան ժամանակ ապահովագումարը ստանալու պայմանով, 30 տարի ժամանակով որ 55 տարեկան հասակում ստանայ 10,000 ռուբլին, նայելով և կամենում է, որ եթէ ժամանակից առաջ մեռնի, իւր վճարած ապահովագինները իւր ժառանգներին յետ տրուին: Սորա համար նա տարեկան պէտք է 189 ռուբլի վճարի:

Եթէ այդ անձը կամենար վեց ամիսը մէկ անգամ վճարել, պէտք է այն ժամանակ վճարէր 96 ռուբլի 39 կոպ. իսկ եթէ կամենար երեք ամիսը մէկ անգամ վճարել, պէտք է վճարէր 49 ռուբլի 14 կոպ.

Ընկերութեան Գլխաւոր Գրասենեակը, Գլխաւոր Գործակալութիւնները և բոլոր գործակալները (ագենտները) ձրիաբար տալիս են կամ ուղարկում են տպած ըլանկներ Ընկերութեան տրուելիք յայտարարութիւնների համար: Այդպիսի մի ըլանկ տպուած է նախընթաց երեսի վերայ. ուղղակի նորա վերայ կարելի է գրել պահանջած պատասխանները և ուղարկել Ս.-Պետերբուրգ (Большая Морская, № 37) Գլխաւոր Գործակալութիւններին, կամ թէ Գործակալներից մէկին:

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ԴԷՊՔԻ ՀԱՄԱՐ

Ապահովագրութիւնը մահուան դէպքի համար՝ ամենայարմարալի միջոցն է, որով մարդ իւր մահից յետոյ իւր ընտանիքին կամ մերձաւորներին ներգործել կարող է ազդատուութիւնից զատ ևս կայուցանումն։

Այս կերպ ապահովագրողը պէտք է իւր կենդանութեան ժամանակ տարեկան մի յայտնի տուրք անվիճապահ վճարէ ապահովագրական ընկերութեանը, որի փոխարէն, նորա մահից յետոյ, ինչ որ ան է շահատուն նա վախճանուն, ապահովագրական ընկերութիւնը պարտաւորի նորա ժառանգներին կամայն վճարել առաջուց պրոշուած դումարը։

Եւս անգամ պատահում է, որ ընտանիքին կերակրողը մեռնում է իւր ծաղկի հասակում, չը կարողանալով սովորական կենսագործութիւնով մի որև է նշանաւոր դումար թողնել իւր մերձաւորների ապրուստի համար, սուրբ համար, կասկած չկայ, որ ապահովագրութիւնը մեռնուան դէպքի համար աւելի լաւ է, քան թէ սովորական կենսագործութիւն անելը։

Մահուան դէպքի համար ապահովագրուելը մանաւանդ անհրաժեշտ է կին և որդիք ունեցող անձինքների համար. քոյր և որդին կարող է այս ձևով իւր մօրը ապահովագրել, եղբայրը—քրոջը, կենսակիցը—իւր ամուսինին, և այլն։

Մահուան դէպքի համար ապահովագրուածները մեծ մասամբ են երանց անձնական վարկը (արժանիքը)։ Նորա, որը կորցնը ունեին, աւելի հեշտութեամբ կարող են փոխառութեան անել, քան անգամ փոխառութեան անելու համար պահանջվում է, որ փոխառնողը իւր կեանքը ապահովագրած ունենայ։

ՍԻՒԱՆԳԻՆ ԶԵՌՆՏՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

«ՌՕՍՍԻԱ» ընկերութեան մէջ ապահովագրուածները ամենափոքր տուրքերը են վճարում։

Տարեկան պրէմիաները (տուրքերը) կարելի է մաս-մաս վճարել, այն է տարին երկու, երեք չորս անգամ և մինչև իսկ ամիս ամիս։

Ընկերութիւնը իր ապահովագրի (պօլիս) դրամ է ընդունում և փոխ է տալիս։

Ապահովագրուածները իրաւունք ունեն ձեռագրերը ամբողջ նեբոպատյան, ասիական Ռուսաստանում և ծովով Եւրոպայի մէկ նաւահանգստից դէպի միւսը, առանց դրա համար աւելորդ ծախսագնաց դրամ վճարելու։

Վարձկէց հեռանդութիւններից կամ երկար ուղեւ վայ պատահած փոքր ձանրից երբ ապահովագրածը մեռնում է, այդպիսին ապահովագրած գումարը առանալու իրաւունքը չի կորցնում։

«ՌՕՍՍԻԱՆ» ընդունում է ապահովագրութիւն մահուան դէպքում, սկսած 300 ռուբլուց մինչև 100,000 ռուբլու, իսկ յայտնի դէպքերում էլ բարձր գումարի։

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՁՈՒՏ ԱՐԻՒՆՔԻՆ

«ՌՕՍՍԻԱ» Ընկերութեան մէջ ապահովագրող անձինք կարող են մասնակցել այն զուտ արդիւնքին, որը առացւում է այդ տեսակ ապահովագրութիւններից։

Այս տեսակ ապահովագրութիւններից առացած օգուտի համար տասանձին հաշիւ է պահվում ամեն տարի, որի զուտ արդիւնքի կէսը մայր գումարին (ֆոնդ) է կազմում և որից ապահովագրուողները փայ են առանում երբեմն-երբեմն։

Դիվիդենդ առանալու իրաւունքը սկսում է այն օրից, երբ «ՌՕՍՍԻԱ» ընկերութեան մէջ ապահովագրուողը 3 տարին անց է կացրել տուրքը վճարելով։

Այսպէս ուրեմն ընկերութեան զուտ օգուտներին մասնակից լինելու իրաւունքով ապահովագրուողները սկսած չորրորդ տարուց առանում են տարեկան արդիւնք, դիվիդենդ փոխարէն, կամ թէ չէ այդ դիվիդենդը վերածելով տուրքի ամենայն տարին նորա վճարում են հետզհետէ պակաս-պակաս տուրքեր

1894 թ. ապահովագրութիւնների դիվիդենդը կազմում է 12%

Մահուան դէպքի սովորական ապահովագրութեան հետ «ՌՕՍՍԻԱ» ընկերութիւնը մտցրեց և խառն ապահովագրութիւն, որի գործութեամբ եթէ ապահովագրած անձը մեռնի, ապահովագրութիւնը կվճարուի նորա ժառանգներին. իսկ եթէ առաջուց սահմանած պայմանաժամը լրանայ և ապահովագրուած անձը դեռ ապրի, այն ժամանակ ապահովագրութիւնը ինքը անձամբ կառանայ, ուրեմն խառն ապահովագրութիւնը մեռնուն, ժամանակ երկու նպատակի է ծառայում, թէ ընտանիքին է ապահովում, թէ ապահովագրողի ծերութիւնը։

ՏԱՐԻՖ.

Սովորական ապահովագրութիւն, օգուտին մասնակցելու իրաւունքով։

Ապահովագին (պրեմիա) 1000 ռուբլի ապահովագրելու, որ պէտք է վճարուի ապահովագրուողի մահից յետոյ, կամ թէ երբ որ նա 85 տարեկան դառնայ։

Ֆոնդի տարիքն և ապահովագրուողը ապահովագրուելու	Տարին	Կէս տարուան	Քառորդ տարուան	Երեք ամսուան	Մէկ ամսուան	Ֆոնդի տարիքն և ապահովագրուողը ապահովագրուելու
Տարիք։	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	Տարիք։
20	18 50	9 44	6 36	4 81	1 64	20
25	20 70	10 56	7 11	5 39	1 83	25
26	21 30	10 87	7 32	5 54	1 89	26
27	21 80	11 12	7 49	5 67	1 93	27
28	22 40	11 43	7 70	5 83	1 98	28
29	23 —	11 73	7 90	5 98	2 04	29
30	23 60	12 04	8 11	6 14	2 09	30
31	24 20	12 35	8 31	6 30	2 14	31
32	24 90	12 70	8 55	6 48	2 20	32
33	25 60	13 06	8 79	6 66	2 27	33
34	26 40	13 47	9 07	6 87	2 34	34
35	27 10	13 83	9 31	7 05	2 40	35
36	28 —	14 28	9 62	7 28	2 48	36
37	28 90	14 74	9 93	7 52	2 56	37
38	29 80	15 20	10 24	7 75	2 64	38
39	30 80	15 71	10 58	8 01	2 73	39
40	31 80	16 22	10 92	8 27	2 81	40
41	32 90	16 78	11 30	8 56	2 91	41
42	34 10	17 40	11 71	8 87	3 02	42
43	35 30	18 01	12 12	9 18	3 12	43
44	36 60	18 67	12 57	9 52	3 24	44
45	38 —	19 38	13 05	9 88	3 36	45
46	39 40	20 10	13 53	10 25	3 49	46
47	41 —	20 91	14 08	10 66	3 63	47
48	42 60	21 73	14 63	11 08	3 77	48
49	44 40	22 65	15 25	11 55	3 93	49
50	46 30	23 62	15 90	12 04	4 10	50
51	48 60	24 78	16 68	12 64	4 30	51
52	50 80	25 92	17 44	13 20	4 50	52
53	53 30	27 18	18 30	13 86	4 70	53
54	55 90	28 52	19 20	14 54	4 94	54
55	58 50	29 84	20 08	15 22	5 18	55
60	75 30	38 40	25 86	19 58	6 66	60

ՏԱՐԻՖ.

Խառն ապահովագրութիւն, օգուտին մասնակցելու իրաւունքով։

Տարեկան ապահովագին 1000 ռուբլի ապահովագրելու, որ պէտք է վճարուի առաջուց սահմանած տարիների լրանալուց յետոյ իրեն ապահովագրուող անձին, կամ թէ որ նա ժամանակից առաջ վախճանի՝—նորա ժառանգներին անմիջապէս։

Ֆոնդի տարիքն և ապահովագրուողը ապահովագրուելու	Դրամագլուխը պէտք է վճարել։ 10 տարի։	15 տարի։	18 տարի։	20 տարի։	25 տարի։	30 տարի։	Ֆոնդի տարիքն և ապահովագրուողը ապահովագրուելու։
Տարիք։	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	ռ. կ.	Տարիք։
20	98 50	62 70	51 20	45 50	35 60	29 40	20
25	98 90	63 30	51 70	46 10	36 30	30 30	25
26	99 —	63 40	51 90	46 30	36 50	30 50	26
27	99 —	63 50	52 —	46 50	36 60	30 70	27
28	99 10	63 60	52 20	46 70	36 80	30 90	28
29	99 20	63 80	52 40	46 90	37 10	31 20	29
30	99 40	64 —	52 60	47 —	37 40	31 50	30
31	99 60	64 20	52 80	47 20	37 60	31 80	31
32	99 70	64 40	53 —	47 40	37 80	32 10	32
33	99 90	64 60	53 20	47 70	38 10	32 50	33
34	100 —	64 80	53 40	47 90	38 50	32 90	34
35	100 20	65 —	53 70	48 20	38 90	33 50	35
36	100 30	65 20	54 —	48 50	39 30	34 —	36
37	100 50	65 40	54 30	48 80	39 70	34 50	37
38	100 80	65 70	54 70	49 20	40 20	35 —	38
39	101 —	66 10	55 10	49 60	40 80	35 60	39
40	101 30	66 40	55 50	50 10	41 30	36 30	40
41	101 60	66 80	55 90	50 60	41 90	37 10	41
42	101 90	67 30	56 40	51 10	42 50	38 —	42
43	102 30	67 70	57 —	51 70	43 20	38 90	43
44	102 70	68 30	57 60	52 40	44 —	39 90	44
45	103 10	68 90	58 20	53 20	45 —	41 —	45
46	103 60	69 50	58 90	54 —	46 10	— —	46
47	104 20	70 30	59 70	54 80	47 20	— —	47
48	104 80	71 10	60 50	55 70	48 40	— —	48
49	105 50	71 90	61 40	56 70	49 70	— —	49
50	106 30	72 70	62 40	57 80	51 10	— —	50
51	107 —	73 60	63 50	59 —	— —	— —	51
52	107 70	74 50	64 70	60 40	— —	— —	52
53	108 60	75 60	66 20	61 90	— —	— —	53
54	109 50	76 80	67 60	63 60	— —	— —	54
55	110 50	78 10	69 30	65 50	— —	— —	55
60	116 70	87 40	— —	— —	— —	— —	60

Ուշադրութիւն 1. կարելի է ապահովագրել աւանդ զուտ օգուտին մասնակցելու պայմանով և այս դէպքում աւելի քիչ ապահովագին պէտք է վճարել, որի մասին ձիշդ տեղեկութիւն կարելի է առանալ ընկերութեան գործակալներից (ագենտներից)։

Ուշադրութիւն 2. Տարեկան ապահովագինը վեհանակ մեռնելուց վճարելու կարելի է և մաս մաս վճարել, այն է՝—տարին երկու, երեք, չորս անգամ և մինչև անգամ ամիս ամիս. աւելացնելով դրան համապատասխան 2, 3, և 5 առիսու։

ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ.

ՕՐԻՆԱԿ 1. (Սովորական ապահովագրութիւն մահուան դէպքի համար)։

41 տարեկան մի տղամարդ ապահովագրում է իւր կեանքը 5000 ռուբլիով, այն պայմանով, որ իր մահից յետոյ յիշեալ դումարը դրուի իւր կնոջը և ցանկանում է նամանակել ընկերութեան զուտ օգուտներ վճարելիք տարիքին համեմատ նա պէտք է վճարէ 3 տոկոս մի անգամ 42 ռ. 80 կ.

Եթէ նորան մահ պատահի մինչև անգամ առաջին կամ երկրորդ վճարումից յետոյ՝ այնուամենայնիւ նորա կինոջը խոստի կրկրուի ապահովագրուած դումարը։

Օգուտից մասն առանալու իրաւունքը սկսում է՝ այն օրից երբ որ ապահովագրուելուց յետոյ երեք տարին անցնի։

ՕՐԻՆԱԿ 2. (Խառն ապահովագրութիւն)

32 տարեկան մի տղամարդ կամենում է իր կեանքը 3000 ռուբլիով ապահովագրել, այն պայմանով, որ այս գումարը նորան վճարուի 25 տարուց յետոյ, հետևաբար նա առանայ իր 57 տարեկան հասակում. իսկ եթէ նորը 25 տարուց առաջ մեռնի՝ այն ժամանակ ապահովագինը խոստի իր կնոջը տրուի ամբողջապէս։ Սորա հետ նա կամենում է և զուտ օգուտին մասնակցել։

Այս տեսակ ապահովագրութեան տարեկան վճարին, վերևի տարիքին համեմատ, 113 ռ. 40 կոպ։ Ապահովագրութեան վերայ չորրորդ տարուց սկսում է նա ման (դիվիդենդ) առանալ այն զուտ օգուտից, որ երեն հատնելու է, այս տեսակ ապահովագրութիւնից և շարունակում է մինչև ապահովագրութեան լրանալը։

Սրա ցանկանում է ապահովագրելու համար Ընկերութեան յայտարարութիւն տալ կարող է գործ համար պատրաստի բլանկիները առանալ, որ տալիս են համ ուղարկում են Թիֆլիսում Գլխաւոր Գրասենեակից. Ս.-Պետերբուրգում (Большая Морская, № 37), Գլխաւոր գործակալութիւններում (Тифлисское Отдѣленіе. Сергіевская ул. № 6) և Ընկերութեան բոլոր գործակալները (ագենտները)։

Печат. дозвол. полиц. Мастицкій Тифлисъ, 28-го Іюля 1894 г. Типографія Грузинск. Изд. Т-ва Лорисъ-Мелик. ул. № 14.

„ԱՂԲԻՒՐ“ եւ ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ „ՏԱՐԱԶ“

ԲԱՑԻԱԾ Է ԱՌԱՋԻԿԱՅ 1890 Թ. ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

„ԱՂԲԻՒՐ“

Կը հրատարակի նոյն ուղղութեամբ, ծրագրով և նոյն աշխատակիցների մասնակցութեամբ, ինչպէս առաջ մեծացրած, առաջի շաբաթ մէջ մի վարչ և նորագոյն տառերով։

„ՏԱՐԱԶ“

Կը հրատարակի քառաճալ (մօտաւորապէս ութը էջ, „Живописное Обозрѣніе“ հանդիսի պէսքալ) և պիտի լինի մի շքեղ պեզարհեստական հանդէս։

ԲԱՑՕՒՅՏ

ՄԻՆԸ ԱՅՍՊԷՍ, ՄԻՒՍԸ ԱՅՆՊԷՍ

Գեղեցիկ եւ հետաքրքրական վէպ Թիֆլիսի վաճառականների կեանքից, որ թագմաւատակ հեղինակը գրել է իր մանից մի փոքր առաջ։

Այդ վէպի տպագրութիւնը կը սկսի «Տարազի» առաջին համարից։

Խնդրում ենք «Աղբիւրը» տարածել ձեր շրջանում։

Խնդրում ենք Տասգին պարգ գրել։

† ՊԵՏՐՈՍ ԶՈՒՆԳԱՆ
«Աղբիւր» 1889 թ. № 9.

ԵՐԶԱՆԿԱՅԻԶՈՒՏԱԿ ՆԵՐՍԷՍ Ե.
«Աղբիւր» 1889 թ. № 3.

Ս. ՅՈՒԴԱՆ— ՎԵՐԴՈՒՅԻ
Դուստր Քաջին Վարդանայ
«Աղբիւր» 1889 թ. № 2։

ԱՂԲԻՒՐԻ եւ ՏԱՐԱԶԻ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐԸ

Տարւայ ընթացքում կառաջարկուին Հանելուկներ, բերուածներ և առաջարկութիւններ, որոնց առաջին վճռողները կը ստանան ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ։

«ՏԱՐԱԶԻ» I №-ում տպուած բերուսի առաջին վճռողը կը ստանայ 10000 հատ գոնագան երկիրների փոստի մարկաների մի հաւաքածու։

«ԱՂԲԻՒՐԻ» Փետրուարի №-ում պետեղած հանելուկի վճռողը կը ստանայ 25 հատ մանկական ընկերացանութեան համար պատկերազարդ գրքեր։

«ՏԱՐԱԶԻ» IV №-ում տպուած բերուսի վճռողը կը ստանայ հանգուցեալ ՐԱՖՖԻ տպուած բոլոր հեղինակութիւններից մի-մի օրինակ։

«ԱՂԲԻՒՐԻ» Յուլիսի №-ում զետեղած բերուսի վճռողը կը ստանայ կազմարարական մի մեքենայ աշակերտի համար։

«ՏԱՐԱԶԻ» VII №-ում պետեղած հարցին ճիշտ պատասխանողը կը ստանայ Ղ. ՂԱՐԱՅԵԱՆՑԻ մինչև այժմ տպագրուած բոլոր աշխատութիւններից մի-մի օրինակ։

«ԱՂԲԻՒՐԻ» Նոյեմբերի №-ում տպուած հանելուկի վճռողը կը ստանայ հանքային քարերի մի գեղեցիկ հաւաքածու։

ԱՂԲԻՒՐ

ԸՆԾԱՆԵՐԸ

«Աղբիւր» 1890 թ. Ա. ընծան

ՅԻՍՈՒՍ ՄԱՆԿԱԿԻՐ

Մի մեծ գրավիռ, մէկ ու կէս անդամ աւելի մեծ քան «ԱՐՁԱԼՈՅՍ» պատկերը։ Թիֆլիսում բաժանորդ գրուողը կը ստանայ խոյսն, գաւառներում կամ մեր չարդելի գործակալներից և կամ բաժանորդագրելուց մեզ հատած օրից մինչև մի ամիս։

Այդ պատկերը գրած է ի լոյս ի թ, Թիֆլիսում և ի թ, ուղարկած են արդէն գաւառները, այնպէս որ բաժանորդ գրուողը կանխաւ կարող է տեսնել։

Ը. ԸՆԾԱՆ՝ 1) Յովսէփ Գեղեցիկի վաճառումը, 2) Յիսուս Սինա լեռան վրայ աղօթելիս, 3) Մովսէս մարգարէի տասը պատգամ ստանալը, վերին աստիճանի շքեղ պատկերներ, 100 ր. գրքեր, 50 ր. գրասեղանի գարդ-իրեղէններ վճռակ կըզգուին սեպտեմբեր ամսին բաժանորդների մէջ։

Գ. ԸՆԾԱՆ պատի-տախտակ օրացոյց կուղարկուի բաժանորդներին դեկտեմբերի №-ի հետ։

Բացի դրանցից՝ տարւայ ընթացքում կառաջարկուին հանելուկներ և բերուածներ, որոնց ԱՌԱՋԻՆ վճռողները կը ստանան ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԷՍ
Իշխան Ջորջաձէ և Ընկ. պավիլիօն
«Աղբիւր» 1889 թ. № 11։

ՏԱՐԱԶԻ ՆՊԱՏԱԿՆ Է

Հայ անդաստանում ցանել դեղեցիկ և բարւոյ սերմեր ու արմատախիլ անել տգեղ և չար սրոմն։

ԴԵՂԱՐՒԵՍՏՆ լինի նա արտայայտած բանաստեղծի վառ շրթունքով, հրաշագործ նկարչի վրձինով, թէ սիրտ արթնացնող վիպագրի գրչով ՏԱՐԱԶՈՒՄ առաջին տեղը պիտի բռնել։

Կանանց խնդիրը, լուսաւոր և մեր աշխարհի կնոջ վիճակը, դրութիւնը, արդի ընդհանուր գրականութեան մէջ միշտ պատուաւոր խնդրի վերաբերեալ վիճաբանութիւնների հետանձք պարբերաբար կարձանագրուին ՏԱՐԱԶՈՒՄ։ Քննադատութիւն մեր առօրեայ կեանքի, լինի նա արտայայտած վէպով, պատմածով, ֆելիետօնով թէ կատակով ՏԱՐԱԶԻ գրական մասը պիտի կազմեն։

ՏԱՐԱԶԻ մի երրորդական մասը կըկազմեն պատկերներ, նկարներ, տեսարաններ, թէ արդի և թէ անցած դնացած, դիւաւորապէս մեր կեանքից։ Հայ կինը ամեն ամիս ՏԱՐԱԶՈՒՄ կըգտնէ եւրոպական նորադոյն կարուածքի վերաբերեալ բացատրութիւններ, հետարաքրքրական այն չափով, որքան տալիս է „Нива“ ռուսաց շաբաթաթերթը։

ԱՊԱՑՈՒԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

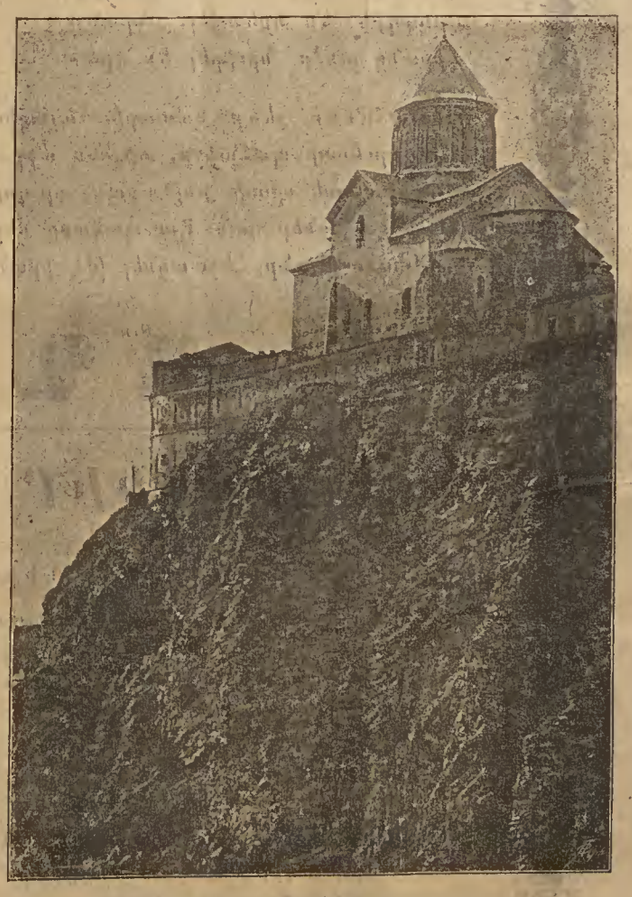

ԹԻՖԼԻՍ ՄԵՏԵԽԻ ԲԵՐԴԸ
Ուր պամբարանն է ս. Գրիգորիսի։
«Աղբիւր» 1889 թ. № 2։

«Աղբիւր» բաժանորդագրութիւնը 3 ր. և 28 կ. փոստի մարկա, «Տարազինը» 3 ր. իսկ «Աղբիւրին» ու «Տարազին» միասին առաքուածը մինչև դեկտեմբերի 1-ը մի և նոյն հասցէով փոխանակ 6 ր.՝ 5 ր. հասցէն՝ Тифлисъ, „АГБЮРЪ“.

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 7 Ноября 1889 г.

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝ ՏԻԳՐԱՆ ՆԱՋԱՐԵԱՆ

Типографія П. Мартиросіанца, Орб. ул., д. 1/2

ԱՂՅՈՒՍԱԿ

Ա.

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ)

1) Պատմական, գրական, հնչական, ճառագայթական, գեղարուեստական։
2) Ճառագայթական։
3) Գիծը եւ տրուագիծ։
4) Գոյ նկար։
5) Գիմանկար։

ԳՈՒՆԱՅԻՆ

6) Պատկերներ, գիծագրեր, շրագրեր եւ այլ նման, տպագրական իրերի վրայ։
Թերաթներ, գեղարուեստական նկարներ, արձակագրեր, շարադրական։
7) Նկար ծաղրական։

Բ.

(ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ)

1. Գեղարուեստ եւ գեղագիտութիւն։ 2. Գաղափար եւ ձեւ։ 3. Հանճարեղութիւն եւ տեղական։ 4. Գեղագիտական։ 5. Նոր, ձեւ, ձեւագործ եւ ոճ նորագիտական գիտութիւն։ 6. Տեսակի արդիականացման եւ ոճի։ 7. Հանրագիտական եւ նկարագիր։ 8. Գաղափարական։ 9. Գիտական։ 10. Գաղափարական, յատկանիշ նկարագրական, նկարագրական։ 11. Հնչական, գեղարուեստական։ 12. Գաղափարական։ 13. Գաղափարական։ 14. Գաղափարական։ 15. Գաղափարական։ 16. Գաղափարական։ 17. Գաղափարական։ 18. Գաղափարական։ 19. Գաղափարական։ 20. Գաղափարական։ 21. Գաղափարական։ 22. Գաղափարական։ 23. Գաղափարական։ 24. Գաղափարական։ 25. Գաղափարական։ 26. Գաղափարական։ 27. Գաղափարական։ 28. Գաղափարական։ 29. Գաղափարական։ 30. Գաղափարական։ 31. Գաղափարական։ 32. Գաղափարական։ 33. Գաղափարական։ 34. Գաղափարական։ 35. Գաղափարական։ 36. Գաղափարական։ 37. Գաղափարական։ 38. Գաղափարական։ 39. Գաղափարական։ 40. Գաղափարական։ 41. Գաղափարական։ 42. Գաղափարական։ 43. Գաղափարական։ 44. Գաղափարական։ 45. Գաղափարական։ 46. Գաղափարական։ 47. Գաղափարական։ 48. Գաղափարական։ 49. Գաղափարական։ 50. Գաղափարական։ 51. Գաղափարական։ 52. Գաղափարական։ 53. Գաղափարական։ 54. Գաղափարական։ 55. Գաղափարական։ 56. Գաղափարական։ 57. Գաղափարական։ 58. Գաղափարական։ 59. Գաղափարական։ 60. Գաղափարական։ 61. Գաղափարական։ 62. Գաղափարական։ 63. Գաղափարական։ 64. Գաղափարական։ 65. Գաղափարական։ 66. Գաղափարական։ 67. Գաղափարական։ 68. Գաղափարական։ 69. Գաղափարական։ 70. Գաղափարական։ 71. Գաղափարական։ 72. Գաղափարական։ 73. Գաղափարական։ 74. Գաղափարական։ 75. Գաղափարական։ 76. Գաղափարական։ 77. Գաղափարական։ 78. Գաղափարական։ 79. Գաղափարական։ 80. Գաղափարական։ 81. Գաղափարական։ 82. Գաղափարական։ 83. Գաղափարական։ 84. Գաղափարական։ 85. Գաղափարական։ 86. Գաղափարական։ 87. Գաղափարական։ 88. Գաղափարական։ 89. Գաղափարական։ 90. Գաղափարական։ 91. Գաղափարական։ 92. Գաղափարական։ 93. Գաղափարական։ 94. Գաղափարական։ 95. Գաղափարական։ 96. Գաղափարական։ 97. Գաղափարական։ 98. Գաղափարական։ 99. Գաղափարական։ 100. Գաղափարական։

Գ.

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ)

1) Կրթական եւ տեսակցական հրատարակութիւն յօդուածներ։
2) Ներքին եւ արտաքին հրատարակութիւններ, խորհրդարան։
3) Ճառագայթական եւ նոր գործեր։
4) Նոյն նկարը։
5) Պատմական։

Ցանկ ամսագրի 1890 թուականի։

Ե.

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ)

1) Կրթական եւ տեսակցական հրատարակութիւն յօդուածներ։
2) Ներքին եւ արտաքին հրատարակութիւններ, խորհրդարան։
3) Ճառագայթական եւ նոր գործեր։
4) Նոյն նկարը։
5) Պատմական։

Ցանկ ամսագրի 1890 թուականի։

«Ցոյց» ամսագիր 1890 թ. Ս. ընծան, 30 ապրիլ փոքրամարտ։

Ս. ՊՈՂՈՍ

Ա.

(ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ)

1. Գեղարուեստ եւ գեղագիտութիւն։ 2. Գաղափար եւ ձեւ։ 3. Հանճարեղութիւն եւ տեղական։ 4. Գեղագիտական։ 5. Նոր, ձեւ, ձեւագործ եւ ոճ նորագիտական գիտութիւն։ 6. Տեսակի արդիականացման եւ ոճի։ 7. Հանրագիտական եւ նկարագիր։ 8. Գաղափարական։ 9. Գիտական։ 10. Գաղափարական, յատկանիշ նկարագրական, նկարագրական։ 11. Հնչական, գեղարուեստական։ 12. Գաղափարական։ 13. Գաղափարական։ 14. Գաղափարական։ 15. Գաղափարական։ 16. Գաղափարական։ 17. Գաղափարական։ 18. Գաղափարական։ 19. Գաղափարական։ 20. Գաղափարական։ 21. Գաղափարական։ 22. Գաղափարական։ 23. Գաղափարական։ 24. Գաղափարական։ 25. Գաղափարական։ 26. Գաղափարական։ 27. Գաղափարական։ 28. Գաղափարական։ 29. Գաղափարական։ 30. Գաղափարական։ 31. Գաղափարական։ 32. Գաղափարական։ 33. Գաղափարական։ 34. Գաղափարական։ 35. Գաղափարական։ 36. Գաղափարական։ 37. Գաղափարական։ 38. Գաղափարական։ 39. Գաղափարական։ 40. Գաղափարական։ 41. Գաղափարական։ 42. Գաղափարական։ 43. Գաղափարական։ 44. Գաղափարական։ 45. Գաղափարական։ 46. Գաղափարական։ 47. Գաղափարական։ 48. Գաղափարական։ 49. Գաղափարական։ 50. Գաղափարական։ 51. Գաղափարական։ 52. Գաղափարական։ 53. Գաղափարական։ 54. Գաղափարական։ 55. Գաղափարական։ 56. Գաղափարական։ 57. Գաղափարական։ 58. Գաղափարական։ 59. Գաղափարական։ 60. Գաղափարական։ 61. Գաղափարական։ 62. Գաղափարական։ 63. Գաղափարական։ 64. Գաղափարական։ 65. Գաղափարական։ 66. Գաղափարական։ 67. Գաղափարական։ 68. Գաղափարական։ 69. Գաղափարական։ 70. Գաղափարական։ 71. Գաղափարական։ 72. Գաղափարական։ 73. Գաղափարական։ 74. Գաղափարական։ 75. Գաղափարական։ 76. Գաղափարական։ 77. Գաղափարական։ 78. Գաղափարական։ 79. Գաղափարական։ 80. Գաղափարական։ 81. Գաղափարական։ 82. Գաղափարական։ 83. Գաղափարական։ 84. Գաղափարական։ 85. Գաղափարական։ 86. Գաղափարական։ 87. Գաղափարական։ 88. Գաղափարական։ 89. Գաղափարական։ 90. Գաղափարական։ 91. Գաղափարական։ 92. Գաղափարական։ 93. Գաղափարական։ 94. Գաղափարական։ 95. Գաղափարական։ 96. Գաղափարական։ 97. Գաղափարական։ 98. Գաղափարական։ 99. Գաղափարական։ 100. Գաղափարական։

Գ.

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ)

1) Կրթական եւ տեսակցական հրատարակութիւն յօդուածներ։
2) Ներքին եւ արտաքին հրատարակութիւններ, խորհրդարան։
3) Ճառագայթական եւ նոր գործեր։
4) Նոյն նկարը։
5) Պատմական։

Ցանկ ամսագրի 1890 թուականի։

Ե.

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ)

1) Կրթական եւ տեսակցական հրատարակութիւն յօդուածներ։
2) Ներքին եւ արտաքին հրատարակութիւններ, խորհրդարան։
3) Ճառագայթական եւ նոր գործեր։
4) Նոյն նկարը։
5) Պատմական։

Ցանկ ամսագրի 1890 թուականի։

Ս. ՊՈՂՈՍ

Ա.

(ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼ)

1. Գեղարուեստ եւ գեղագիտութիւն։ 2. Գաղափար եւ ձեւ։ 3. Հանճարեղութիւն եւ տեղական։ 4. Գեղագիտական։ 5. Նոր, ձեւ, ձեւագործ եւ ոճ նորագիտական գիտութիւն։ 6. Տեսակի արդիականացման եւ ոճի։ 7. Հանրագիտական եւ նկարագիր։ 8. Գաղափարական։ 9. Գիտական։ 10. Գաղափարական, յատկանիշ նկարագրական, նկարագրական։ 11. Հնչական, գեղարուեստական։ 12. Գաղափարական։ 13. Գաղափարական։ 14. Գաղափարական։ 15. Գաղափարական։ 16. Գաղափարական։ 17. Գաղափարական։ 18. Գաղափարական։ 19. Գաղափարական։ 20. Գաղափարական։ 21. Գաղափարական։ 22. Գաղափարական։ 23. Գաղափարական։ 24. Գաղափարական։ 25. Գաղափարական։ 26. Գաղափարական։ 27. Գաղափարական։ 28. Գաղափարական։ 29. Գաղափարական։ 30. Գաղափարական։ 31. Գաղափարական։ 32. Գաղափարական։ 33. Գաղափարական։ 34. Գաղափարական։ 35. Գաղափարական։ 36. Գաղափարական։ 37. Գաղափարական։ 38. Գաղափարական։ 39. Գաղափարական։ 40. Գաղափարական։ 41. Գաղափարական։ 42. Գաղափարական։ 43. Գաղափարական։ 44. Գաղափարական։ 45. Գաղափարական։ 46. Գաղափարական։ 47. Գաղափարական։ 48. Գաղափարական։ 49. Գաղափարական։ 50. Գաղափարական։ 51. Գաղափարական։ 52. Գաղափարական։ 53. Գաղափարական։ 54. Գաղափարական։ 55. Գաղափարական։ 56. Գաղափարական։ 57. Գաղափարական։ 58. Գաղափարական։ 59. Գաղափարական։ 60. Գաղափարական։ 61. Գաղափարական։ 62. Գաղափարական։ 63. Գաղափարական։ 64. Գաղափարական։ 65. Գաղափարական։ 66. Գաղափարական։ 67. Գաղափարական։ 68. Գաղափարական։ 69. Գաղափարական։ 70. Գաղափարական։ 71. Գաղափարական։ 72. Գաղափարական։ 73. Գաղափարական։ 74. Գաղափարական։ 75. Գաղափարական։ 76. Գաղափարական։ 77. Գաղափարական։ 78. Գաղափարական։ 79. Գաղափարական։ 80. Գաղափարական։ 81. Գաղափարական։ 82. Գաղափարական։ 83. Գաղափարական։ 84. Գաղափարական։ 85. Գաղափարական։ 86. Գաղափարական։ 87. Գաղափարական։ 88. Գաղափարական։ 89. Գաղափարական։ 90. Գաղափարական։ 91. Գաղափարական։ 92. Գաղափարական։ 93. Գաղափարական։ 94. Գաղափարական։ 95. Գաղափարական։ 96. Գաղափարական։ 97. Գաղափարական։ 98. Գաղափարական։ 99. Գաղափարական։ 100. Գաղափարական։

Գ.

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ)

1) Կրթական եւ տեսակցական հրատարակութիւն յօդուածներ։
2) Ներքին եւ արտաքին հրատարակութիւններ, խորհրդարան։
3) Ճառագայթական եւ նոր գործեր։
4) Նոյն նկարը։
5) Պատմական։

Ցանկ ամսագրի 1890 թուականի։

Ե.

(ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԵՒ ՊԱՏԿԵՐ)

1) Կրթական եւ տեսակցական հրատարակութիւն յօդուածներ։
2) Ներքին եւ արտաքին հրատարակութիւններ, խորհրդարան։
3) Ճառագայթական եւ նոր գործեր։
4) Նոյն նկարը։
5) Պատմական։

Ցանկ ամսագրի 1890 թուականի։

ԱՂՅՈՒՍԱԿ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ 1890-Ի

Ի ՍԿԶԲԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ «ՅԱՌԱՋԸՆԹԱՑ» ԱՄՍԱԳՐԻՆ ԱՂՅՈՒՍԱԿ ԱՆՈՒՆՈՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ ԱՄՍԱԳԻՐ ՄԸ, ՈՐ ՊԻՏԻ ԼԻՆԻ ՄԱՆԿԱՀԱՍԱԿ ԹԵՐԹԻ ՁԵՒՈՎ, ՈՐՊԷՍԶԻ ԱՆԿԱԽ ՄԱՆԿԱՀԱՍԱԿ ԹԵՐԹԵՐՈՒՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՄՍԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՏԵՍՆԷՐ ԱՆՈՒՆ ՈՒՆԵՑԱՒ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՄԷՋ։ ՄԵՐ ՆՊԱՏԱԿԸ ԱՅՍ ԱՄՍԱԳՐԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՄՕՏ ԱՌԱՋԱՐԿԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՊԱՐԶ ԵՒ ՇԱՀԱԳՈՐԾ ՄԻՋՈՑ ՄԸ, ՈՐ ԿԱՐՈՂ ԷՐ ԱՊԱՀՈՎԵԼ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՄԻՋԵՒ ՄԻՇՏ ԱՒԵԼԻ